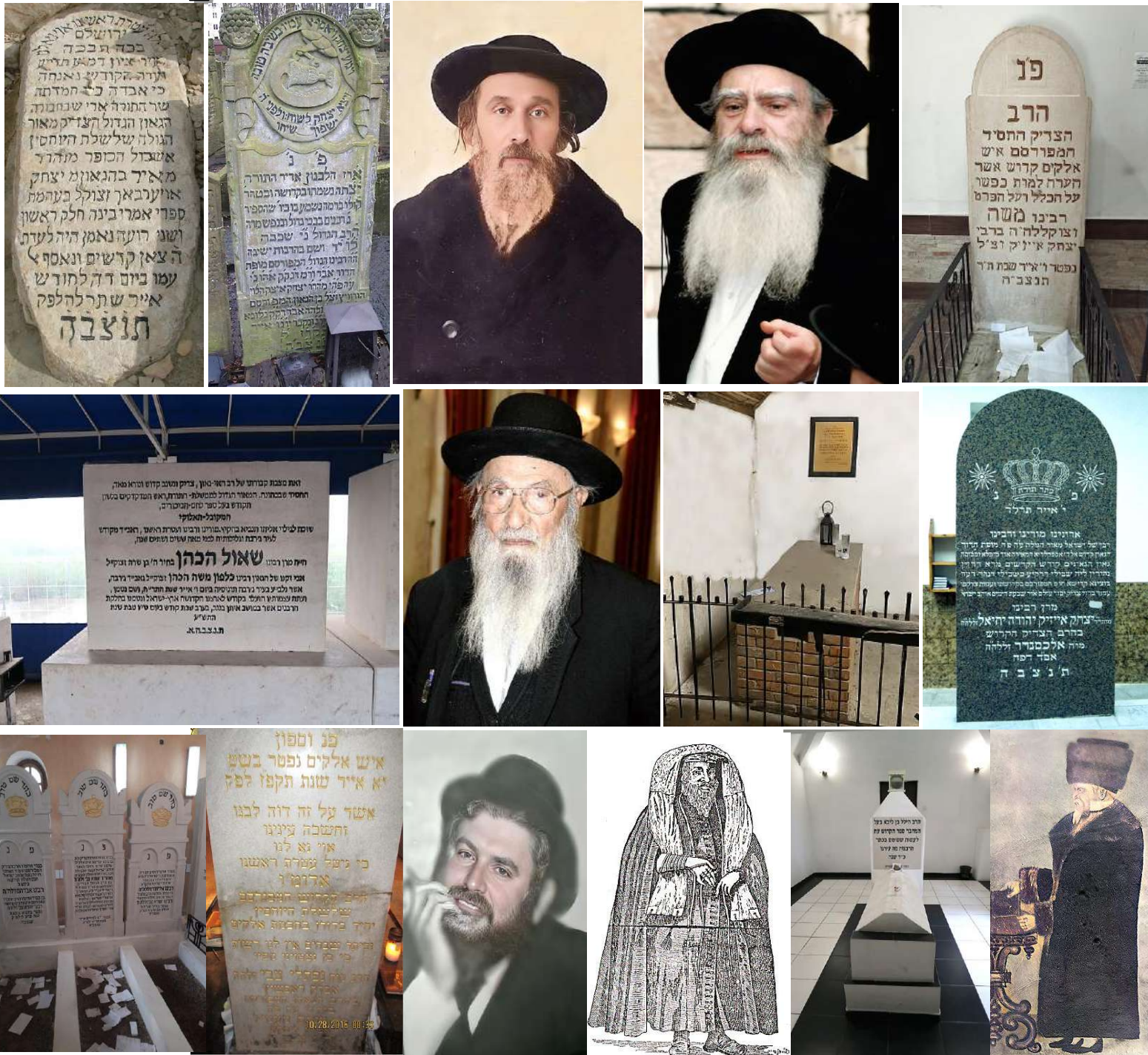

פניני הצדיקים

לעדכונים, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

24 שעות

מיטב השידורים מגדולי הרבנים

ללא פרסומות.
ללא חדשות.
ללא פוליטיקה.

ערוץ 2000

האזינו לשידור החי | 03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il

במיל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

אם ראשונים כמלאכים - הרב מאיר אוירבך זצ"ל

הרב מאיר אוירבך זצ"ל - נולד בעיירה דוברי שבמחוז קאליש בשנת ה'תקע"ה (1815). בהיות כבן 25 נתמנה לרב בעיירת מולדתו, דוברי. לאחר מכן כיהן במשך שבע שנים כרב בעיר קובל שבווהלין (אוקראינה). בשנת ה'תר"ו (1846) נקרא לכהן כאב"ד בעיר קולו, בה ישב כתשע שנים בתפקיד זה. בשנת ה'תרט"ו (1855) עבר לקהילת קאליש, שם עסק ברבנות וגם במסחר. בשנת ה'תר"ט (1859) עלה לארץ ישראל, וקבע את מקום מושבו בירושלים.

באותה תקופה הרה"ג שמואל סלנט היה צריך לנסוע מארץ ישראל, מינה את רבינו לעמוד במקומו בראש בבית הדין של הקהילה האשכנזית בירושלים, ולאחר חזרתו, השאירו את רבינו בתפקידו זה. ייסד את ישיבת "אהל יעקב". כ"כ שימש כרב ביה"כ בית יעקב (שבבית הכנסת חורבת רבי יהודה החסיד) אשר בו דרש תדיר, וכן היה נשיא מוסדות עץ חיים ובית הרפואה 'ביקור חולים' שהיה ממיסדיו. בסיועו נרכשה הקרקע שעליה הוקמה השכונה "מאה שערים", וכן השתתף בבניית 'משכנות ישראל', 'נחלת שבעה' ועוד. כמו כן קנה מהערים מגרש גדול, שלימים היה לשכונת בית דוד. היה גם ממיסדי בית הכנסת ישועות יעקב. **בעל רוח-הקודש**. נפטר ב-ה אייר ה'תרל"ח (1878). ציונו בהר-הזיתים שבירושלים. חי כ-62 שנים.

אביו: ר' יצחק איציק (שימש כרב עיירת דוברי. מח"ס 'דברי חיים' ע"ש אביו). **אימו:** מרת הענא (אמו נפטרה בינקותו והוא לא זכה להכירה). **נשותיו:** מרת פרידא (בת ר' שרגא פייבוש- זיווג ראשון). מרת הנדל (בת דודו הגאון ר' מנחם אב"ד אוסטרווא- זיווג שני). **מרבתינו:** אביו, ר' יצחק איציק. סבו, ר' חיים (מח"ס 'דברי משפט').

בניו: ר' שלמה, ר' משלם, ר' חיים. **מספריו:** **יאמרי בינה יתולדות האמרי בינה**.

בתקופת רבינו הצרות תכפו וכאשר ביקשו לרכוש קרקעות בארץ ישראל, צצו להם 'בעלי-בתים' חדשים מדומים אשר טענו לזכויותיהם בקרקע זו, ואת כולם היו מוכרחים לפצות. אחרת, השלטונות התורכיים לא היו מעבירים ב'טאבו' את הקרקע על שם הקונה. בסמוך למקום עליו נבנתה לבסוף מאה שערים, בחלקו של ביה"כ כולל 'בוקרשט', עמדה ביקתה בה התגורר מסינור גרמני, אשר ניהל פעילות מסינורית בסביבה. לאותו מסינור היה כרם גדול, ובו הועסקו פועלים ערביים. בין הפועלים היה אחד, אשר הייתה לו קרקע בשטחה של השכונה החדשה. כאשר נודעה למסינור עובדה זו, החל לשדל את הפועל ולהסיתו, שלא ימכור את חלקו ליהודים, מתוך חשש שמא היהודים יגלו את הפעילות המסינורית שלו. הוא אף הבטיח לו, שאם לא ימכור את חלקו ליהודים, יעלה את שכרו בעבודת הכרם בכפל כפלים.

אותו ערבי הבטיח למעבידו, שלא ימכור את חלקו ואף יניא את בני משפחתו מלמכור את חלקם באותו השטח. אולם בצנעה, נשא ונתן בפועל עם היהודיים ואף המריץ את קרוביו לעשות כמוהו, מאחר שהמחיר אותו ביקשו לשלם היה גבוה במיוחד. הגרמני הכיר את שכירו, וידע כי הבטחתו היא מן השפה ולחוץ, ולפיכך זמם לחסלו. יום אחד בהיותם בכרם באין רואה, **הרג הגרמני את הערבי, וכיסה אותו בעפר.** המסינור זה לא הסתפק בהריגתו, אלא אף הוציא שמועה, כי היהודים רצחו אותו מאחר שסירב למכור את חלקו בקרקע שבשטח השכונה. השמועה התפשטה, וכל אנשי הכפר הופיעו לפני המושל-הפחה ותבעו נקמה. הם דרשו, כי הרוצחים יאסרו מיד, ואם לאו - יעשו דין לעצמם ויקיימו ברוצחים את 'גאולת הדם'. החשוד העיקרי בעיני הערבים, היה רבי יאשע ריבלין, אשר היה ידוע בפעילותו לבניין ירושלים.

המושל-הפחה, שידע והכיר היטב את עדת היהודים ואת ר' יאשע, הבין כי ידיהם לא שפכו את הדם וכי עלילת דם זו נרקמה על ידי חתרנים, הרוצים לקעקע את ייסודה של שכונת היהודים החדשה, אך מאידך גיסא חשש כי הערבים הזועמים יקיימו את איומם, אם לא יימצא הרוצח האמיתי. לפיכך שיגר שליח להזהיר את ר' יאשע ויעץ לו לברוח מן הארץ מחוסר אפשרות להגן עליו. באותה עצה היה גם הקונסול האנגלי. ר' יאשע הבין שעצתם נכונה, שכן האיום אינו איום סרק. הוא חיפש מקום מסתור ומצאו באחת מחורבות ירושלים. בנוסף, שכר יהודי ירושלמי, שנודע בפקחותו, בשם ר' יעקב דוד סלוטקין, שישמש כאיש-קשר וידאג לקיומו, וכן שיספק לו ידיעות על הנעשה והנשמע בעיר.

ר' יעקב דוד שמר את סודו כראוי, ומלבד כמה מגדולי ירושלים, לא ידע איש על מקומו של ר' יאשע. נדמה היה כאילו נבלע באדמה החדשה. אלא שכאן מצאו כמה קנטרנים, שעדיין לא השלימו עם תכניתו של ר' יאשע, הזדמנות להיפרע ממנו, והפיצו שמועה, אשר רבים האמינו בה, כי ר' יאשע ערק לחו"ל עם צרור כספה של החברה, והואיל והסוד נשמר, ותהום כל העיר. החברים ובני משפחותיהם צרו על 'ועד החברה' ותבעו את פרוטותיהם העשוקות, וכמעט שהצליחו לעולל את אשר לא עלה בידי הערבים. לנפץ את כל התוכנית לבנין 'מאה שערים'. ר' יאשע, שחשש שמא מקומו יתגלה, שיגר אגרת לרבינו, ר' מאיר אוירבך, ששימש אז כרבה של ירושלים, למען יעשה הכל כדי שהאמת תתגלה.

הגאון רבי מאיר אוירבך, הסתגר בחדרו, קיבל תענית על עצמו וביקש מהקב"ה לכוון את הישוב החדש ב'מאה שערים' למחרת יצא הרב מחדרו ושלח בידי משמשו להודיע לר' יאשע וכן ליתר חברי אגודת 'מאה שערים', שבטחונם חזק בה' **ושבתוך שבוע ימים תתגלה האמת, וכאור היום יצא משפטו של הרוצח**. מקובל היה לרבינו כאיש קדוש, ומשום כך התפשטו דבריו חיש מהר בכל העיר, והציבור כולו נדרך בציפיה לראות, כיצד יפול דבר. יום הלך ויום בא, וכעבור חמישה ימים, בא המושל עם מלוויו לכרם הגרמני כדי לרכוש מענביו, שנודעו כמשובחים ביותר, כמנהגו מידי שנה בעונה זו. בבוא המושל לכרם, נוהג הגרמני מפני כבוד המלכות לקחתו לסיוור למען יבחר את האשכולות העסיסיים והיפים ביותר.

לאחר שהמושל הצביע על הגפנים שישירו בעיניו, ציווה בעל הכרם לפועליו לבצור אותן ולהכנין לו, והמושל ומלוויו היו התיישבו באחת מפירות הכרם וממתנים עד שסיימו הפועלים. לפתע, נתר הפחה ממקומו וקרא: "מהו הריח הרע, שעולה בנחירי?". "ריח פגר הוא זה!", נענה אחר ממלוויו. ותוך כדי עמדו, הצביע הפחה על גבשושית העפר שממול. "מסתבר", קרא הפחה, "כי שינוי זה בנוף המוכר לי מזה שנים, הוא הביא את הריח הרע". כשהתקרבו החבורה לחזות בגבשושית מקרוב, הכה הריח בנחיריהם. "אחמד!", פקד על אחד הפועלים, "סלק גבשושית זו, ונראה איזה פגר מונח תחתיה!". לתדהמתם הרבה, גילה אחמד תוך דקות אחדות את גופתו של חברו הנעלם, שהכירו היטב, ואם לא די בכך, הרי עם גילוי הגופה מצא לידה גם מכתב, המיועד לבעל הכרם, ואשר כפי הנראה נפל מכיסו, בעת שהתעסק בהטמנת הגופה. לאור חשיפת ממצאים אלה שוב לא יכול היה הגרמני לעמוד בחקירתו של הפחה, הוא הודה בפשע הנתעב. או אז, **הורה המושל לתלות אותו**. לאחר שתלו את המסינור, יצא ר' יאשע ממחבואו, ואז נוכחו כולם לדעת, עד להיכן מגיעה קדושתו של הגאון מקאליש.

הגאון הרב יצחק הלוי איש הורביץ המכונה ר' איציקל המבורגר זצ"ל- נולד בשנת ה'תע"ה (1715) בביליחוב למשפחה של שושלת רבנים. כבר בצעירותו התפרסם כעלוי. כשהיה כבן 13, הגאון ר' יעקב באב"ד מברודי בחר בו כחתן. לאחר נישואיו היה סמוך על שולחן חותנו במשך מספר שנים. חותנו סיפק לו את כל מחסורו כשהוא יושב ושוקד בלימוד התורה הקדושה בכל אותה העת בקלויז המפורסם ב'חברת השלמים'. כבר מנעוריו התנהג בפרישות יתירה וחסידות מופלאה. לא הסתכל מחוץ לד' אמותיו, גבות עיניו היו גדולות ונפלות על עיניו. כשהיה כבן 25 שנים בלבד התחיל לשמש כאב"ד הארחוב. בכהנו בעיירה קטנה זו, יצא שמו לתיילה ורבים פנו אליו בשאלות. בהמשך שימש ברבנות בקהילת גלוגוב. בשנת ה'תק"י (1750) עמד בראש הקלויז בבראדי.

בשנת ה'תקט"ו (1754) לאחר פטירת אביו שימש במקומו בגלונא. לאחר כשנתיים חזר לשמש ברבנות בעיר ברודי. באותה השנה אשתו נפטרה והוא נישא לאחייניתה בילה. בברודי ישב כ-12 שנים. בשנת ה'תקכ"ד (1764) לאחר פטירת הגאון הגדול ר' יהונתן אייבשיץ, כיהן אחריו כרבה של אה"ו (איחוד שלוש הקהילות היהודיות בעיירות אלטונה, המבורג וואנדסבק שהיו סמוכות). רבינו בחוכמתו השכין שלום בקהילה, ביטל את שרידי המחלוקת ואישר את כל התקנות שרבי יהונתן אייבשיץ תיקן. ענוותן מופלא. בעל רוח-הקודש. גאון אדיר בנגלה ובנסתר. הבעש"ט הקדוש התבטא אודותיו נשגבות. נפטר בו' אייר ה'תקכ"ז (1767) בהמבורג שבגרמניה. באותו היום הספיד בביה"כ שלושה גדולי עולם שנפטרו ובכה בכי גדול. כשבא לביתו הרגיש חולשה גדולה ונפטר. חי כ-52 שנים. ציונו בהמבורג.

סבא (מצד האב): הגאון ר' מאיר (המהר"ם טיקטין, רבה של קהילת גלוגוב וביליחוב. גילו מהשמיים שהוא ראוי שתשרה עליו שכנה כמשה רבינו, אבל אין דורו ראוי לכך). **אביו:** הגאון רבי יעקב יוקל. **אימו:** מרת רייזל (בת הנגיד ר' יהושע העשיל מטרלו, אב"ד בוליוחוב ולאחר מכן רבה של בראדי). **נשותיו:** מרת רייצה (בת הגאון רבי יעקב באב"ד מברודי- זיווג ראשון), מרת בילה (בת גיסו, רבי יצחק באב"ד- זיווג שני). **חברותא:** הגאון רבי יחזקאל לנדא (ה'נודע ביהודה). **ילדיו:** חמישה בנים ועשרה חתנים. **מזיווג ראשון-** הגאונים ר' מרדכי צבי (מילא את מקומו ברבנות הארחוב. מח"ס שו"ת 'לחם מצה'), ר' אלעזר (אב"ד זאלאז'ץ), ר' יעקב יוסף (הרב מאלקסיניץ), ר' נתן (אב"ד דובנא). **מזיווג שני-** הגאון ר' אברהם אריה לייב. **חתניו:** הגאונים ר' משה (אב"ד טשארטקוב), ר' יצחק אייזיק מוילנא, ר' שאול מבראדי, ר' חיים (אב"ד ראדול), ר' יעקב יעקובקא סג"ל לנדא (בן של ה'נודע ביהודה'), ר' נפתלי הירץ לנדא, ר' יששכר בעריש מהנובר, ר' מנחם מענדל מלינסק, ר' מאיר סג"ל לנדא, ר' משולם איגרא (אבד"ק טיסמניץ).

פעם אחת רבינו הגיע ל'נודע ביהודה'. הם פלפלו בחידושי תורה זמן רב. אחרי הפלפול ומו"מ של הלכה נכנסו לחדר מיוחד ודיברו בסתרי תורה והעמיקו בה עד שהגיע זמן תפילת מנחה. בני הישיבה חיכו להם ולא העזו לנקוש על הדלת עד אשר ביקשו מהשמש לקרוא להם לתפילה כי פנה היום. כאשר שמעו את השמש, הם נכנסו להתפלל ואמרו כי אלמלא קראו להם, היו שוכחים כי הם תחת הזמן. כאשר רבינו עזב את העיר, ה'נודע ביהודה' אמר על רבינו: "את גדולתו בנגלה ידעתי מאז ומתמיד, אבל את כוחו וגבורתו בנסתר, בכל מקצועות הקבלה, לא ידעתי עד עתה. כמה רבינו בקי בכל".

פעם אחת ציווה לשמש שבעיר שיסגור את בית הכנסת וימסור לו את המפתח, וכן עשה. לעת ערב, כאשר הקהל בא להתפלל וביקשו מהשמש לפתוח את הדלת- לא היה יכול לפתוח את בית-הכנסת. בסיכומו של דבר המפתח היה אצל רבינו שלושה ימים ואף אחד לא ידע מדוע. לאחר מכן נתן את המפתח לשמש. כאשר השמש פתח את בית הכנסת, ראה כי כל כיפת בית הכנסת נפלה לארץ. אם היו מתפללים שם באותם הימים היו ח"ו נהרגים כמה נפשות. רק עכשיו הבין מדוע רבינו לקח את המפתח.

קבלה מראשי העיר אלטונא, שכאשר רבינו היה סמוך לפטירתו פרצה שם שריפה גדולה. רבינו התפלל והשריפה כבתה לפליאת כולם. רבינו בירך את העיר שלא תהיה עוד למאכולת אש, ואם תפרוץ אש, יזכירו את דבריו. כעבור כמה שנים פרצה שריפה גדולה וחצי מהעיר נשרפה. אז הזכירו את דבריו, והאש כבתה דרך פלא תיכף ומיד.

הגה"ק ר' אברהם בנימין קלוגר סיפר ששמע מפי אביו הגה"ק רבי שלמה קלוגר שכאשר בא לברודי חיו בעיר כמה זקנים, אשר הכירו את רבינו כשהיה אב"ד. הם סיפרו לו מעשה נורא אשר ראו: איש אחד ממדינת ליטא היה משולח של גביר גדול ליום השוק בק"ק ליפציג. הוא עבר דרך ברודי והתאכסן בבית מלון אחד. בעל האכסניה היה ת"ח גדול וירא שמיים. בעש"ק האיש לקח את התיק עם המעות ומסר אותו לפיקדון בידי בעל האכסניה. בליל שבת קודש בעל האכסניה חלה ושבק חיים לכל חי. לאחר שהובל לקבורה האיש ביקש מאשת בעל האכסניה שתחזיר לו את הפיקדון שהפקיד בידי בעלה. האישה השיבה כי אינה יודעת דבר על הפיקדון. כך גם טענו בניה.

חרד ומזועזע האיש רץ לרבינו וסיפר לו את אשר אירע. הרב הזמין את האישה ובניה לדין. גם לפניו טענו כי אינם יודעים דבר. הרב פסק כי הם חייבים להישבע. האישה ובניה רצו תיכף להישבע. האורח, שהיה איש תם וישר, שוכנע כי כנים דבריהם. הוא ויתר על שבועתם. הוא יצא ברוח נכאה מבית הרב ולא ידע מה לעשות. לא היה לו עוד כסף להוצאות הדרך. הוא גם פחד לכתוב לביתו, שמא יחשדו בו כי לקח לעצמו את הכסף. לכן החליט להישאר בברודי. בכל יום היה פוקד את בית הרב ומבקש את עצתו. הרב השיב כי יש רק דרך אחת לפניו- להזמין את הנפטר לדין תורה. אחרי היסוסים רבים האיש הסכים. רבינו ציווה על השמש ללכת לקבר בעל האכסניה ולומר לו כי הרב אב"ד מזמין אותו לבוא אליו למחרת בשעה מסויימת. למחרת היום האורח בא לרבינו. הצדיק אמר לו: "הנה הנפטר כבר כאן. מהם טענותיך?". כאשר האיש סיים את דבריו, הרב פנה לנפטר: "מה תשיב על כך?". האיש לא שמע דבר, אלא שכעבור כמה רגעים הרב אמר כי הנפטר אמר שכספו מונח בטור או"ח הלכות שבת, בסימן פלוני שלמד בו בעש"ק. מיד הלכו לבית הנפטר ומצאו שם את הכסף, ויהי הדבר לנס. (הסיפורים מעובדים מתוך 'משנת הלוי' ומטעמי יצחק)

רבי יוסף מאיר וייס זצ"ל בעל ה'אמרי יוסף' מספינקא - נולד במונקאטש בשנת ה'תקצ"ח (1838). משחר ימיו הצטיין בשכלו החריף ועסק בתורה עם אביו. מייסד שושלת לבית ספינקא. חברי בית דינו של הרה"ק צבי אלימלך שפירא (בני יששכר). לאחר פטירת ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב ראו בו כממשיך דרכו. רבים שיחרו לפיתחו ונושעו. המוני חסידים מכל הונגריה ורומניה נהרו להסתופף בצילו. **נודע כבעל מופת. בעל רוח הקודש. גאון בנגלה ובנסתר.**

נפטר ב-ו' אייר ה'תרס"ט (1909). חי כ-71 שנים. בהלווייתו השתתפו רבבות מתושבי חבל מרמרוש. השמועה על פטירתו הגיעה לעיירה 'שיעף' עוד לפני תפילת שחרית. הם גייסו את כל עגלות העיירה כדי לזכות להשתתף בהלוויה וכאשר נוכחו כי אין מספיק עגלות, החליטו לנסוע ב'משמרות'. חלק מהדרך, נסעו קבוצת התושבים והיתר צעדו אחריהם ברגל. לאחר כברת דרך, התחלפו היושבים, והצועדים עלו על העגלה. כך נסעו התושבים לסירוגין עדי הגיעם לספינקא. בשנת ה'תשל"ב (1972) הועלה ארונו על ידי נכדו האדמו"ר רבי יעקב יוסף מבית-החיים בספינקא לבית-החיים סגולה בפתח-תקווה. **העידו האנשים שהתעסקו בארונם שכל העצמות היו שלמות!**

אביו: ר' שמואל צבי (שימש כדיין במונקאטש). **אמו:** הרבנית צירל (בת ר' צבי הירש אסטרייכר מדראהביטש). **מרבתי:** ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב. ר' יעקב יצחק הלוי הורביץ (ה'חזזה מלובלין'), דודו, יצחק אייזיק ווייס אב"ד סוואליווא (מח"ס 'בית יצחק'), ר' מאיר איזנשטטר (מהר"ם א"ש), ר' מנחם איזנשטטר, ר' יחזקאל שרגא משינאווא (בעל "צור החיים" מסעליש), ר' שלום מבעלזא, ר' חיים מצאנז, ר' מנחם מענדל מוויזניץ, ר' יצחק אייזיק יהודה יחיאל (בעל 'היכל הברכה' מקאמארא), ר' שמעלקא קליין מסעליש, ר' אליעזר צבי מקאמארא (בעל ה'דמשק אליעזר'). **נשותיו:** שלוש פעמים התחתן. בתו של הנגיד החסיד רבי מרדכי מבורשא (זיווג ראשון, נישא בשנת ה'תר"ד), בתו של הנגיד רבי מאיר מראשי הקהל דמונקאטש (זווג שני, נישא בשנת ה'תר"ח והשאירה שלוש בנות), הרבנית פעריל (בתו של ר' עזרא יעקב באש בזיווג שלישי-מגדולי חסידי צאנז), **בנו:** ר' יצחק אייזיק (ה'חקל יצחק' ה"ד, שימש כאדמו"ר מספינקא בעיירה סעליש-מאמו פעריל). **בנותיו:** הרבנית צירל (נישאה לר' נחמן כהנא אב"ד ספינקא בעל ה'ארחות חיים'). הרבנית אלטא חנה (נישאה לר' אברהם יקיר רובינשטיין ובזיו"ש אשת ר' יעקב משה מקאמארא), הרבנית מלכה (נישאה לר' אביגדור פולאק מסיגעט) **מתלמידיו:** ר' דוד שפרבר (הגאון מבראשוב מח"ס 'אפרקטא דעניא'), ר' חיים יעקב גאטליב (אבד"ק מישקאל). **מספריו:** **יאמרי יוסף** - על חמישה חומשי תורה.

על העובדה, כי הצדיק הושיע רבים מאחינו היהודים, חסידים המקושרים לצדיק מעידים ומספרים מניסיונם האישי. כמה וכמה פעמים אירע שנכרי מסוים גוי פשוט או "פריץ" ממשפחת אצילים התנכל ליהודי שכנו בצורות שונות, מי שניסה לערער את פרנסתו, ומי שניסה להסיג את גבול אדמותיו, או להלשין עליו שקר באוזני השלטונות כדי לסבכו בפלילים. אולם, משבא היהודי לספינקא והגיד צרתו לפניו, בעל פה או בקוויטל (פתק), נכנס רבנו בעובי הקורה ועשה מה שעשה, כדי שהגוי לא יספיק לבצע את זממו. **היו מקרים, שתלש מן הקוויטל את שם הגוי וקרעו לגזרים, או שרף את הנייר בשלהבת הנרות, שדלקו על שולחנו בעת שקרא הקוויטל, ואחר כך נודע, שבאותו זמן גבתה מדת הדין את שלה מן הנכרי הרשע, וירווח ליהודי שהיה מופקר לאוימיו, לביזה ולמשיסה.**

מעשה שסיפר הגה"ק רי"צ דושינסקי זצ"ל ביהודי מעיר גלאנטא, שרכש דירה מגוי במחיר נמוך, אולם כעבור זמן התחרט המוכר וביקש לבטל את העסקה. אחרת, איים על הקונה, **יהגה אותו מן המסילה.** הלך האיש וסיפר את הדברים לפני הרב דמתא, הגאון רבי יוסף צבי דושינסקי זצ"ל שיעצו לפנות בעניין זה לעזרתו של ה"אמרי יוסף". קם הלה ונסע לספינקא וסיפר בחדרה, שחיי אינם בטוחים מפני תיגרת ידו של הגוי הרשע. אמר לו רבנו: **"חייך אינם בטוחים? חיינו של הגוי אינם בטוחים!"** חזר האיש לביתו, ועוד בהיותו על אם הדרך, הגיעה אליו שמועה, שאותו גוי כבר איננו בחיים.

פעם אחת בא אצלו רב אחד, שהיה נוסע לקבץ מעות, וקיבלו רבנו בסבר פנים יפות וקרבו מאד-מאד יותר מהראוי לו, וסעד עמו את ארוחת הערב בלילה, ובבוקר השכים הרב ההוא להתפלל, וגם רבנו זרז את עצמו והתפלל קודם הזמן הקבוע לו, ואחר התפילה סעד עמו ביחד והשתדל בעדו שיהיה לו ממון, וזאת אף על פי שהיה לו אז שיעור קבוע ללמוד וסעודתו הייתה בכל יום בחצות, מכל מקום ביטל הכל בשביל כבוד הכנסת אורחים. ושאל אחד מהמקורבים: **"הלא הרב הזה אינו ראוי אף לחצי הכבוד?"**, והשיב לו רבנו, שהוא בעצמו היה צריך פעם אחת למעות לצורך מצווה, והיה נוסע לקבץ בעיירות וכפרים, ובא לעיר שהרב ההוא היה דר שם, והלך אל הרב הזה וביקש אותו, שיעשה לו השתדלות, **ולא קם ולא זע ולא כיבדו לישב, ואף טובה לא רצה לעשות לו,** ומסתמא היה לו תרעומות עליו, וכיוון שבא הרב אליו היה חושש לנפשו, שמא מחמת התרעומת שבלבו לא יקרבו כראוי ויהיה בזה חשש נקימה ונטירה ח"ו, על כן כיבדו יותר ויותר מן הראוי לו.

יהודי אחד שלא זכה לפרי בטן הגיע אליו בשבוע של פרשת שמות. בקריאת התורה בשבת בבוקר הפתיע הרה"ק ה'אמרי יוסף' ואמר לגבאי **להעלות את היהודי לתורה בקריאה הראשונה השייכת לכהן, על אף שהיה ישראלי.** הרה"ק שהיה הבעל קורא סיים את הקריאה ב'ותחין את הילדים' כשהוא מברך את העולה האורח בברכה זו. **לשנה הבאה בפרשת שמות חבק היהודי פרי בטן.**

הצדיק הרב רפאל בנימין לוין זצ"ל – נולד בי"א כסליו ה'תרפ"ה (1924) בירושלים. למד בישיבת 'עץ חיים', והיה מקורב לראש הישיבה, הגאון הרב איסר זלמן מלצר. לאחר מכן למד בישיבת חברון, ומשם עבר לישיבת לומז'ה בפתח תקווה. לאחר נישואיו למד בישיבת מיר בירושלים. כאשר ייסד אביו את ישיבת 'בית אריה' התמנה רבינו כמנהל רוחני ושימש בתפקיד זה עד פטירתו. כמו כן שימש כדיין בבית הדין של הפרושים בירושלים, מייסודו של הגאון הרב שמואל סלנט זיע"א.

כבר בצעירותו היה יד ימינו של אביו וסייע בפעילויות החסד השונות. נהג להתלוות אל אביו בביקוריו התכופים בבתי חולים ובבתי סוהר, אצל אסירים, חולים ואלמנות. לאחר פטירת אביו המשיך במנהגו לבקר חולים ומוכי גורל. **כל ראש שנה נהג לתקוע בשופר בבית החולים למצורעים בשכונת טלביה.** במשך שנים רבות מסר את השיעור היומי בבית הכנסת 'זהרי חמה' בירושלים. קיבל כל אדם בסבר פנים יפות. נפטר ב- ו' באייר ה'תשס"ב (2002). חי כ-78 שנים. ציונו בבית הקברות סנהדריה בירושלים.

אביו: הצדיק הרב אריה לוין (המכונה 'אבי האסירים'). **אִימו:** מרת ציפורה חנה (בת ר' דוד שפירא- רב בקוונא). **מרבותיו:** הגאונים אביו, ר' אריה. ר' איסר זלמן מלצר. **אשתו:** מרת הענא ליבא אהובה (בת ר' חיים שרגא פייבל פרנק, רבה של שכונת 'מין משה'). **ילדיו:** אב לחמישה בנים וחמש בנות. ביניהם: ר' דוד, ר' יעקב. **מחתניו:** הגאונים ר' יוסף קרויזר (בן ר' זונדל, מח"ס 'אור החמה'), ר' דוד יהודה בורשטיין (בן ר' שלמה, מייסד וראש ישיבת 'בית שמואל' בחדרה). **מספריו:** **יתפארת רפאל** – סיפורים והנהגות אודותיו.

הרשל"צ הרב המקובל מרדכי אליהו זצ"ל אמר בהספד שנשא עליו, שאי אפשר להעריך את כל גדולתו של רבינו, מרוב שהיה צדיק נסתר. והוסיף: "כשדיברתי עם אנשים שהכירוהו מקרוב, **טענו שידע דברים מראש, ושידיעה זו התבררה רק בדיעבד, כששיחזרו את דבריו.** כשנכדו התארס וסיפרו לו שהחתונה נקבעה לסוף חודש אב, רק חיך ואמר 'אלף-בית', ראשי תיבות של- בא אלול. נזכרו בזה רק כשלא הסתדר לערוך את החופה בסוף אב והיא נדחתה לתחילת אלול!"

פעם הגיעה אליו אישה צעירה שחלתה במחלה ממארת ל"ע. רבינו אמר בכאב: "מה אנחנו יכולים לעשות שנקטפים מאיתנו אנשים צעירים". אבל אז הוסיף פסוק תמוה שקשור לשמחה. זמן קצר לאחר מכן נפטרה החולה, אבל אחותה הצעירה נישאה לאלמן. כעת היו דברי רבינו ברוכים לכל.

ויפר הרב אפרים הולצברג, שזכה לשמש את רבינו, יום אחד נסעו אל מרן הגרי"ש אלישיב. הסביר לו ר' רפאל את מהות הנסיעה: "לאחותי (הרבנית אלישיב) יש שכנה אלמנה, שכבר זקנה מאוד ויש לה בן יתום שצריך לדאוג לו, הוא כבר בן חמישים אבל הוא לא בריא במאת האחוזים, והולכים אנחנו לפגוש את אותו הבן". כשהגיעו, הבן ראה את שניהם וצעק לעבר ר' אפרים: "אני רוצה שאתה תהיה הרב שלי, לא הוא!".

אמר לו ר' אפרים: "לא כדאי לך, אני יהודי פשוט, אבל ר' רפאל – תראה איזה זקן יש לו... כל כך ארוך, כדאי לך, שהוא יהיה הרב שלך". וכך שכנע אותו. מה זה אומר, שהוא הרב שלו? היה מגיע לבקר אותו פעם בשבוע, לומד איתו קצת משניות ורואה אם הוא צריך משהו. לאחר שרבינו נפטר, ה'תיק' נפל על ר' אפרים.

"יום אחד הייתי צריך להיכנס לבית הכיסא וחשכו עיניי, תוהו ובוהו וחושך על פני תהום!". "תביא אקונומיקה", צעקתי, והתחלתי לשפשף את כל השירותים, ותוך כדי שאני על הברכיים אני שומע מאחורי את אותו יתום בוכה בכי תמרורים. אמרתי לו: "אני הוא זה שצריך לבכות, לא אתה! על מה הבכתי?". ענה הבן: **"אתה עושה את זה רק פעם בחצי שנה, ר' רפאל עשה את זה כל שבוע!"** (תפארת רפאל)

על זהירותו המופלגת של רבינו בענייני ממונות מסופר המעשה הבא: לאחר שהתמנה רבינו לרבה של שכונה בירושלים (שכונת רוחמה), היה שולח את בנו, ר' דוד, מדי חודש בחודשו עם מעטפה סגורה וביקש ממנו למסור אותה לאדם מכובד מתושבי השכונה. במשך שנים רבות לא ידע בנו מה טיבה של מעטפה זו. אולם לימים התגלה לו הסוד: לרבי רפאל נודע, כי אותו אדם טוען - מחמת חשבונות שונים - שהוא היה צריך להתמנות לרבה של השכונה, ולא רבי רפאל. **על כן החליט רבינו בגודל חסידותו, להפריש סכום נכבד מהמשכורת שמקבל, לאדם זה, כדי להפיס את דעתו. וזאת למרות העובדה שבאותן שנים חיו הוא ומשפחתו בדוחק רב ובצמצום גדול.**

פעם, בעת שמחת נישואי אחד מנכדיו, הופיע רבינו לחתונה ללא שטריימל לראשו. למרות שהיה רגיל בחתונות צאצאיו, בהן לבש החתן שטריימל, להופיע אף הוא לשמחה עם שטריימל. לפליאת אחד מנכדיו על כך, השיב לו, כי אחד הסבים בחתונה אינו חובש שטריימל, ולכן בא כמוהו עם מגבעת לראשו, שכן אם היה בא עם שטריימל, היה מרגיש הלה, שלא בנוח כאשר כל המחוננים חוץ ממנו, חובשים שטריימל לראשם...

לא פעם אמר רבינו בהשתאות לאנשים שהגיעו אליו לבקש ברכה: "אינני יודע למה אתם באים אלי. אבי היה אדם גדול, אבל הברכה שלי היא כברכתו של כל יהודי. נו, מילא, אם כבר הגעתם, תקבלו את ברכתו של יהודי פשוט ותתנו צדקה בחוץ ובעזרת ה' תבורכו". ורבים העידו כי ברכתיו התקיימו.

כשהיה הולך ברחוב היה נוהג להקדים שלום לכל אחד, קטן כגדול, בין אם הכיר אותו ובין אם לא הכיר אותו, בענוה יתירה, והכל מתוך כבוד הבריות ואהבת הבריות שפעפועו בקרבו. כאשר היה יושב במקומו בבית הכנסת לפני התפילה, היה מתרומם מעט ממקומו עבור כל אחד ואחד ממתפללי בית הכנסת כשנכנס, כדי לכבדו. (תפארת רפאל)

הגאון המקבל הרב שאול הכהן אבר"ש זצ"ל- נולד בשנת ה'תקל"ב (1772) באי ג'רבה (דרום תוניס). משפחתו מיוחסת עד רבי ישמעאל כהן גדול (אבר"ש ר"ת- אני בן רבי ישמעאל) ולמעלה בקודש עד עזרא הסופר. בצעירותו למד אצל הצדיק הרב צמח הכהן (מח"ס 'נאוה קדש'). נודע כשקדן עצום. לאחר נישואיו פתח חנות בשוק ובה עבד כמוכר. את שאר היום הקדיש ללימוד תורה. התמנה לרב ראשי ברובע אלהרה הצגירה (רובע הקטן) של ג'רבה. בתקופת כהונתו, התמסר מאוד לאנשי הקהילה, ונסע לצורך טיפול בבעיותיהם עשרות פעמים לעיר תוניס.

תיקן תקנות רבות וביטל מנהגים פסולים. הרה"ג ר' ישועה בסיס (הרב הראשי של העיר תוניס) כינה את רבינו: **שאול בְּחִיר ה'** (שמואל ב' כא, ו) ואף עמד בפניו. בהתחלה היה עשיר גדול וגמל חסד עם כולם. בערוב ימיו התנסה גם בניסיון העוני וכן נוספו עליו חולאים. רבינו קיבל את הכל באהבה והמשיך לשקוד על תלמודו. הצטיין במיוחד בחכמת הדקדוק. בקי בתורת הנסתר והנגלה. מלומד בניסים. זכה לראות את אליהו הנביא. כיום נותר חדר קיר קטן וכיסא שבו נהג רבינו לשבת על התורה ונהגו החולים והזקוקים לרחמים להיכנס לשם ולבקש ישועות. נפטר ב-ו' אייר ה'תר"ח (1848). ציונו בג'רבה. חי כ-76 שנים. עצמותיו הועלו בעש"ק, ט"ו טבת ה'תש"ע (2000) והוא נקבר במושב איתן.

אביו: ר' משה. **אימו:** מרת שרה (בת הרה"ק המלוב"ר' מרדכי הכהן -מדייני ג'רבה). **מרבתי:** הגאון ר' צמח הכהן (מח"ס 'נאוה קדש'). **מספריו:** **ילחם הביכורים**- חכמת הדקדוק **•בגדי כהונה ונוכח השולחן**- על שו"ע **•יד שאול**- על התנ"ך **•קרני רמים**- על פירוש רש"י

ורא"ם לתורה **•בינה לעיתים**- חכמת העיבור **•ערבי פסחים**- על הגדה של פסח **•שפתי דעת**- פירוש על הסליחות **•נתיב מצותיך**- פרושים לאזהרות לחג השבועות **•שי למורא**- פירוש על תפילת ימים הנוראים.

בהיותו צעיר לימים למד אצל הגאון רבי צמח הכהן זצ"ל (מח"ס 'נאוה קדש'), והיה מתמיד גדול בלימוד התורה הקדושה. גם אחר ששב לביתו מהישיבה, היה חוזר על תלמודו לפני רבו בשקידה עצומה. באחד הימים, התקשו התלמידים ורבו בדברי התוספות. זמן רב ניסו להבין את הדברים- אך ללא הועיל. הגאון רבי צמח שהכיר וידע בכושר העיון של תלמידו רבי שאול, ביקש ממנו בתום השיעור כי ימשיך עוד להעמיק חקר ולעיין היטב בקושיא. אולי בורא עולם יעזור לו למצוא תרוץ. פנה הנער לפינה מיוחדת בישיבה, בה התבודד דרך קבע ועיין היטב באין מפריע, צלל לעומק דברי התוספות, אימץ את מוחו שוב ושוב עד כלות כוחותיו, אך לקושיא לא מצא תשובה.

משלא עלה בידו דבר, יצא להפיג את צערו בין עצי הירק אשר בחצר. "אולי באוויר הצח, יפתח מוחי ובורא עולם יאיר את עיני", חשב. המשיך הנער השקדן ביתר שאת וביתר עוז, לנסות להבין עומק דברי רבותיו התוספות. כך חלף זמן רב ללא הועיל. לפתע ראה את רבו עובר לפניו. הנער קם לכבוד הרב. הגאון פנה אליו ושאל: "האם עלה בידך, בני, להבין את דברי התוספות?". רבינו השיב בצער: "עמלתי רבות, ממש עד לרגע זה. אך לצערי הרב עדיין לא זכיתי ליישב את דבריהם", כשדמעות בעיניו. טפח הרב על שכמו, התיישב לצדו וביאר לו את דברי התוספות. רבינו הודה לגאון ר' צמח ושמחה רבה מלאה את ליבו. לעת ערב, כאשר שב ללמוד לפני רבו, העלה הרב שוב את הקושיא העצומה בדברי התוספות. הנער שאול סבר כי רבו מתכוון לבחון אותו האם הבין כפי שצריך את אשר ביאר לו לפני מספר שעות. פתח את פיו והחל לפרש ולבאר את דברי התוספות בדיוק כפי שהסביר לו רבו לפני כן.

כאשר שמע הרב את הפירוש, התפעל מאוד כיצד הצליח תלמידו להגיע בכוחות עצמו לפירוש האמיתי. רבינו מצדו תמה לפשר ההתרגשות, ושאל בהצטנעות: "הן אך לפני שעות ספורות, הרב הוא זה שפירש לי כך בטוב טעם ודעת. אם כן, מה פשר הערכה זו של רבינו?!" שמע רבו ופליאתו התעצמה, שכן ידע בבירור כי מעולם לא פירש לו כך. "בטוחני", פנה הרב לתלמידים, "כי אליהו הנביא זכור לטוב בכבודו ובעצמו, הוא זה שנראה לו בדמותי. למרות שבדרך הטבע לא היה בכוחו להגיע לביאור הנכון שהוא עמוק-עמוק מי ימצאנו, בכל זאת כיוון שראה ה' כמה יגיעות יגע כדי להגיע אל האמת בדברי התוספות, סייע בידו ופתח לו פתח כפתחו של אולם".

רבינו כיהן כרבה של ג'רבה, וכמו לכל אנשי אמת, גם לו קמו כמה אינשי דלא מעלי מראשי הקהל. הם היו מיצרים את דרכו ומבטלים את תקנותיו. אחד מהם היה אדם קל דעת מראשי הקהל, שבכל פעם שהיה הרב מתאסף עם ראשי הקהל לתקן דבר מה לטובת הקהילה, היה הלה מופיע בכינוס, וברוב חוצפתו ועזותו, בז לדברי הרב, המתנגד לכל דרישותיו והפר את תקנותיו. הוא לא היה מסתפק בכך, אלא היה משמיץ את הרב, טופל עליו עלילות דברים, וכותב כנגדו דברי בלע שקריים. גאוני תוניס יצאו במכתב חריף נגד אותו רשע וחבריו. אך כל זה לא הועיל. הוא לא סכר את פיו.

פעם אחת, ביקש הרב לגדור פרצה גדולה בחומת הדת. אך הוא לא רצה שאותו רשע נרגן, יבוא ויפריע. מה עשה? נודע עם ראשי הקהל לבוא ולהתאסף בזמן מוקדם, בטרם יבוא אותו האיש, כדי שיתוקן הדבר ללא ידיעתו והפרעתו. אך מעשה שטן הצליח, והלה התייצב בזמן האסיפה. בעזות רבה הביע כדרכו התנגדות לדברי הרב. משראה כך הצדיק, גער בו ואמר: "עד מתי תהיה לנו למוקש?!" אך אותו רשע המשיך ברוב חוצפתו להתריס כנגדו. משנוכח הרב, כי אין בליבו של האיש מקום וערך לדבריו, חשש לכבוד התורה. קם וקרא לכל הנאספים: "אבקש מכל הכהנים הנמצאים כאן, שיצאו יחד עימא!". תמהו הכהנים לבקשתו. אך שמעו לדברי הצדיק ויצאו, וגם הרב שהיה כהן יצא איתם. מיד לאחר שיצא אחרון הכהנים, נפל אותו עז פנים במקום ומת. הבינו הכל כי הקב"ה תבע את עלבונו של רבי שאול, ונחרדו לראות מהו גודל עוון ביזוי תלמידי חכמים! (מעובד מתוך מאמר שכתב ידידי ורעי, הרב עובדיה חן)

האדמו"ר הרב משה אייכנשטיין מסאמבור זצ"ל- נולד בשנת ה'תקכ"ה (1765) כבן רביעי להוריו. כבר מילדותו ניכר כי לגדולות נועד. כשגדל רבינו כיתת את רגליו והלך לצדיקים שהיו בדורו. שימש מאה ועשרים צדיקים בעלי רוח-הקודש. כולם העידו עליו כי "שכינה מדברת מתוך גרונו של משה". רבינו לא רצה להתפרנס מהרבנות ולכן עסק במשא ומתן עם העכו"ם תוך כדי שהוא הולך מכפר לכפר. רבינו התדבק בכל ימי אחיו הגדול ה'עטרת צבי'. חסידים רבים בהתחלה נהרו לזידיטשוב כדי להתחמם לאורו של ה'עטרת צבי'. ב-י"א תמוז ה'תקצ"א (1831) נפטר אחיו. החסידים קיבלו עליהם את אחיו ר' ישכר בעריש לאדמו"ר. לא חלף זמן רב וגם הוא נפטר. רוב חייו לא שימש ברבנות וחי תמיד בעוני ובדוחק. אשתו כלכלה את הבית בקושי רב מחנות מכולת.

בחג השבועות שנת ה'תקצ"ב (1832) כל החסידים נסעו אליו. הם התנצלו על כך שהם לא הלכו אליו מיד לאחר פטירת אחיו ה'עטרת צבי' ונסעו לר' ישכר בעריש. רבינו אמר שהוא מתפלא ומשתומם על זה שהם חושבים שהוא מתרעם עליהם שלא באו אליו ישר אלא בכלל שהם באים אליו ורוצים שהוא הקטן ינהיג את העדה הקדושה. ובענותנותו הרבה לא רצה לקבל את הרבנות. לבסוף התחיל לשמש כאדמו"ר בסאמבור. מאז קיבל על עצמו יסורים ומכאובים למען כלל עם ישראל וכך סבל עד יומו האחרון. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. לפני פטירתו ביקש שיעשו מחיצה באוהל בינו לבין אחיו כדי שכאשר יבואו לעלות על ציונו של אחיו לא ידרסו את הקבר שלו. בגודל שפלותו לא חשב כלל שיבואו להתפלל על קברו. נפטר ב-ו' אייר ה'ת"ר (1840). חי כ-75 שנים. ציונו בידיטשוב באוהל אחיו. בנו, רבי יחיאל מיכל שימש במקומו כאדמו"ר.

אביו: האדמו"ר רבי יצחק אייזיק מספרין (ראש שושלת חסידיות זידיטשוב וקומרנה). **אמו:** מרת הינדא (בת ר' צבי הירש). **אשתו:** בת הרה"ק רבי יודל חריף מסאמבור בן רבי משה מדרגיטשין. **מרבותיו:** אביו, האדמו"ר רבי יצחק אייזיק אייכנשטיין (הראשון), האדמו"ר ר' מנחם מנדל טורם מרימנוב, האדמו"ר ר' יעקב יצחק הורביץ (ה'חזזה מלובלין'), אחיו, האדמו"ר ר' צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב (מח"ס 'עטרת צבי'), האדמו"ר ר' משה סופר. **בניו:** הגאונים הרב יהודה צבי הירש מראזלא (האדמו"ר מזידיטשוב), הרב יעקב קופל (אב"ד רודיק), הרב ישעיה (רב בסניוטין) והרב יחיאל מיכל (ממלא מקום אביו באדמו"רות ומח"ס 'עטרת זקנים'). **אחיו:** הצדיקים הרב ישכר בעריש, הרב סענדר, הרב ליפא והרב הירש. **מספריו:** יתפילה למשה.

בנו של הרה"ק ר' משה מסאמבור זיע"א היה הרה"ק ר' יהודה צבי מראזלא (הוא התחתן עם מרת שרה, בת האדמו"ר ר' צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב, מח"ס 'עטרת צבי'). הרה"ק ר' יעקב טויבש זידיטשוב היה חתנו של הרה"ק ר' יהודה צבי אייכנשטיין (הוא התחתן עם בתו מרת מרים) והיו לו שני בנים. פעם אחת שני הבנים חלו והגיעו עד שערי מוות. באותו זמן הרה"ק ר' צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב כבר לא היה בין החיים, אבל רבינו היה בחיי חיותו. הרה"ק ר' יהודה צבי, זקינו של הילדים החולים ראה בחלומם את חותנו הרה"ק ר' צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב כששני חורים בלבו הטהור. הוא התעורר משנתו ותפעם רוחו מאוד משום שהבין שהחורים בליבו של חותנו הוא משום שני נכדיו שעומדים למות. הוא התחיל מיד לומר מזמורי תהילים בדמעות שליש עד שגמר את כל ספר התהילים שלוש פעמים, ואח"כ שלח שליח להזכיר את שמותיהם של החולים לרפואה שלימה אצל אביו, הרה"ק ר' משה מסאמבור שבאותו זמן כבר עבר לזידיטשוב. כשנכנס השליח לחדרו של רבינו, עוד לפני שדיבר רבינו אמר לו שהרגיש ברוח קודשו את כל העניין.

"בני ר' יהודה צבי הירש כבר הפך עולמות וגמר את כל ספר התהילים שלוש פעמים וכל זה משום חלום שחלם שחותנו, הלא הוא אחי ה'עטרת צבי', התגלה אליו עם שני חורים בלב ומזה פחד כל כך, אבל האמת הוא שהחורים שבליבו של ה'עטרת צבי' הוא משום שהוא נמצא כבר בעולם העליון ומשם אינו יכול לפעול ישועה לילדי נכדו. אך אני ב"ה עדיין נמצא בעולם אני יכול לפעול ישועה עבורם ולסדר את רפואתם על צד היותר טוב". רבינו מיד לקח חתיכת נייר וכתב עליו בזה הלשון: "חוצפה כלפי שמיא נמי מהני, אני גוזר ואומר אשר תיכף יתרפאו השני ילדים ויקומו ממיטתם בריאים ושלמים, אלו דברי הכותב בידיים שיש בהם כח לקרוע גזר דין של שבעים שנה, הקטן משה מסאמבור". רבינו נתן את הפתק לשליח ואמר לו: "קח את המכתב ותן אותו לבני ר' יהודה הערש שישים אותו תחת מראשותם של נכדיו החולים ותיכף יתרפאו מחוליהם". כשהגיע השליח לבית ששם היו החולים מיד עשו מה שרבינו ציווה עליהם. הם שמו את המכתב תחת מראשותם של הילדים החולים ומיד ראו שיפור ניכר במצבם עד שכעבור ימים אחדים קמו ממיטתם בריאים ושלמים בלי שום חולי ומיחוש. הרה"ק ר' אייזיק מזידיטשוב זי"ע סיפר זה על דודו ה'תפילה למשה' וסיים ואמר: "מי ידמה ומי ישווה לרבי ר' משה שהיה למעלה מהשכל, למעלה מהזמן, ולמעלה מהטבע".

פעם אחת אחד ממקורביו שאל: "מפני מה רבינו שרוי כל ימיו בעוני ובדוחק וסובל מכאובים קשים ואילו צדיקים אחרים חיים בעושר וברחבות וה' שומר אותם מפני החולאים רעים?". רבינו השיב: "פעם אחת באה אצלי אישה עשירה ובכתה. עוד לפני שאלתי אותה מדוע היא בוכה הרי יש לך הון רב ותכשיטים יקרים, אמרה: "מה מועיל לי הממון הרב כשאני דעתי נשמעת אצל בעלי!". גם אני סבור כך מה לנו כסף וזהב? העיקר שתהא דעתנו נשמעת בשמיים שנהיה בחזקת צדיק גוזר והקב"ה מקיים וע"כ בודאי כדאי לבכות.

האדמו"ר מוה"ר יוסף מאיר מסאפינקא סיפר שהרבי ר' משה מסאמבור היתה לו מדרגה שתפילת פסוקי דזמרה היה מתפלל בלי שום מחשבה זרה כלל. (כולם אהובים)

הצדיק הרב שבתאי בן חיים זצ"ל- נולד בשנת ה'תר"פ (1920) בכפר זָכָר בכורדיסטן. אמו נפטרה כחמישה חודשים אחרי לידתו ואביו נישא בשנית למרת שרה. המשפחה עברה לגור בכפר נהלא. מאוחר יותר עברו לגור בעיר עקרא שבכורדיסטן, שם בין השנים ה'תרפ"ה – ה'תרצ"ד (1925-1934) למד בת"ת אצל חכמי כורדיסטן. כבר בצעירותו התגלה כעילוי והצטיין בבקיאותו ובאהבתו לתורה. מוריו הציעו לאביו לשלוח אותו לעיר מוסול שבעיראק כדי שיתעלה יותר בלימוד התורה. משפחתו עברה לגור לכפר שוש עקב קשיים כלכליים. בין השנים ה'תרצ"ד-ה'תרצ"ח (1934-1938) למד בישיבה גבוהה במוסול בה למד שחיטה ובדיקה, רבנות, מוהלות ודיינות. לאחר סיום לימודיו ניגש לבחינות בשחיטה ובדיקה, רבנות, מוהלות ודיינות. רבינו עבר את הבחינות בהצלחה והוענק לו כתב הסכמה. לאחר נישואיו למד גם קבלה. באותה השנה התמנה למשרת דיין בבית הדין הרבני שבעקרא. המשרה אושרה גם על-ידי ממשלת עיראק. רבינו שימש כאב"ד ופסק ליהודים וגם למוסלמים בענייני ממונות. ליהודים פסק גם בענייני נישואין וגירושין. בנוסף הסתובב בכפרים שבכורדיסטן כדי לשחוט ליהודים שגרים בכפרים שלא היה להם רב ושוחט, מל תינוקות וערך חופה וקידושין. בשנת ה'תרצ"ט (1939) חזר אל אביו לכפר שוש. גויס לצבא העיראקי בניגוד לרצונו והוא לא הצליח להתחמק. גם בתקופת שירותו הקפיד לאכול אך ורק אוכל כשר ולשמור על אורח חיים דתי עם לימוד תורה. עבר ניסיונות לא קלים. לאחר נישואיו שני בניו הקטנים נפטרו.

בשנת ה'תשי"א (1951) עלה לארץ והשתכן במעברות בטבריה. למרות הסמכתו לרבנות בכורדיסטן נבחן בארץ ע"י מספר דיינים ביניהם מרן הרב עובדיה יוסף. את המבחנים עבר בהצלחה מרובה והפגין ידע רב. כאשר שירת במילואים, הרב שלמה גורן הציע לו להיות רב צבאי אבל הוא סירב. בהתחלה שימש כמורה ביישובי צפון הנגב. בשנת ה'תשט"ז (1956) התמנה למרא דאתרא של מושבי מנוחה וסגולה. בשנת ה'תשמ"ג (1983) התמנה ע"י המקובל הרב מרדכי אליהו והרבנות הראשית לישראל לשמש כרב ראשי של מועצה אזורית לכיש. בין יתר פעולותיו פתח קורסים לשחיטה ובדיקה. היה חבר ב'בית הוועד' באבן שמואל המיועד להשתלמות רבנים ושו"בים בהוראה הלכה למעשה. עסק בכל מקצועות הרבנות בחייו. למרות שהוצע לו לשמש כדיין, בענותותו סירב. מלומד בניסים. כתב קמיעות. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר ב- ו' אייר ה'תשע"א (2011). חי כ-91 שנים. ציונו בבית העלמין ליד מושב זבדיאל.

אביו: ר' חיים (ממוקו). **אמו:** מרת כתון. **אשתו:** מרת מחבובה (בת ר' שלום לוי). **ילדיו:** ר' יאיר ז"ל, ר' צדיק ז"ל, ר' יאיר, מרת עליזה, מרת ברכה, מרת חנה ע"ה, מרת אסתר, ר' מנשה, ר' אפרים, ר' יוסף, מרת טובה, מרת ציונה ור' בצלאל. **מרבתי:** דודו, חכם מוסא, חכם אברהם מנחם (רבה של עקרא), חכם צמח ברזאני, חכם מנשה, ר' יצחק ברזני (אב"ד בעיר ארביל בכורדיסטן). **מתלמידיו:** ר' מנחם בנימין (רב קהילה באלעד), ר' אסף רביב (רב מושב תלמים), ר' שלום אלעזר (רב מושב שחר), נכדו, ר' שלו שבתאי (רב קהילה במושב מנוחה). **מספריו:** **השבע לא-ל**- מעט מדברי תורתו שהובאו ע"י נכדו, ר' שלו שבתאי.

רבינו גויס לצבא העיראקי בניגוד לרצונו. למרות שלא רצה לשרת, הרב האמין כי הכול לטובה. אם הקב"ה סיבב כך, כנראה שיש סיבה טובה לכך. הוא הגיע גם לדרגת קצונה. הרב השתתף במלחמה של העיראקים נגד הבריטים. בזכותו מחלקה שלמה של חיילים שהותקפה ניצלה מאש העיראקים. בזכותו גם לאחד מהחיילים היהודים בצבא הבריטי הוגש סיוע רפואי בחשאי. במהלך שירותו הקפיד כל העת לאכול אך ורק אוכל כשר. שמר על הדת במצבים קשים ביותר והמשיך ללמוד תורה. בעת שהותו בצבא העיראקי זכה לבקר בקברים של הנביאים יונה ונחום למרות האיסור שהשלטונות הטילו על היהודים להיכנס לשם. הנביא נחום האלקושי מוזכר בתנ"ך בין נביאי 'תרי-עשר'. על-פי המסורת היהודית קברו בעיראק בכפר אֶלְקוּש שליד העיר מוסול. רבינו גם הגיע עם הגדוד סמוך לקבר נחום. הרב פחד בהתחלה לבקש מהמפקד הממונה עליו ללכת לציון הנביא מכיוון שאותו מפקד היה ידוע ברשעותו. אחר שאזר אומץ בלב, ביקש מהמפקד. למרבה הפלא המפקד הסכים ואמר: "לך, אבל תחזור עד הבוקר".

הרב שמח מאוד. לבוש מדים ונושא תרמיל הלך לקבר הנביא. כשהגיע לשם התפלל ובירך את ה' על הזכות שנפלה בחלקו. לאחר תפילתו הבחין כי השומר היהודי מטיח דברים כנגד הנביא. שוחט היה מגיע ממוסול מדי פעם כדי לשחוט בשר עבורו, אבל השוחט לא הגיע וארבעה כבשים גדולים המתינו לשחיטה. השומר אמר לנביא: "אם לא יגיע כעת שוחט כדי שיהיה לי בשר לאכול – אני אעבור לעיר". הרב פנה לשומר ואמר: "שלום עליכם". השומר אמר: "לא באורחים כאלה אני חפץ!". הרב שאל: "מדוע?". השומר ענה: "אני יודע שאתה יהודי. אין לי במה לכבד אותך לאכול. הנביא הבטיח לי, שבעוד עשר דקות יבוא אליי שוחט. עבר הזמן והשוחט לא בא". הרב אמר: "אני שוחט!". השומר אמר: "אתה שוחט? אתה חייל עיראקי במדים!". הרב אמר: "אני שוחט ממוסול, קוראים לי חכם שבתאי בן חיים".

הרב הוציא מהתרמיל סכין שחיטה ואבן המשחזת. השומר אמר לו: "אני יודע מי אתה, שמעתי עליך". הרב התחיל לשחוט את ארבעת הכבשים, כאשר השומר הכין מדורה. במהלך הלילה הרב ניקר היטב מהחלב והגידים האסורים באכילה. הרב הזמן על-ידי השומר לסעוד, והם אכלו ושבעו. השחר עלה והרב היה חייב לשוב למחנה. בגדיו היו מלאים בדם וברייח מהשחיטה. השומר הרגיע אותו ושלח אותו למפקד מעט בשר ולחם. הרב חשב לעצמו: "ואיך אחזור כך למחנה? איך המפקד יגיב! מה שיעשה – יעשה! הכול משמיים!".

הרב למחנה חזר והנה המפקד יצא לקראתו. הרב התפלא על כך. המפקד ניגש אליו ואמר בנחת: "שבתאי, לך תישן, תנוח מעט. אנחנו נחכה עד שתתעורר. אני רואה שהמדים שלך התלכלכו! אני אדאג שיביאו לך מדים חדשים ונקיים". המפקד הודה לרב על הבשר והלחם שהביא לו. הרב שאל: "מה קרה, שאתה נוהג בי בטובה?". המפקד ענה: "אין כמו הדת של היהודים. אין אמת דתכם". הרב שאל בפליאה: "מדוע אתה אומר כך?". המפקד אמר: "לפני שביקשת ממני ללכת לקבר נחום, הנביא שלכם בא אליי ואיים, שאם לא אשחר אותך הוא יהרוג אותי!". הרב הודה לה' על הנס שנעשה לו והלך לישון. כהבטחת המפקד הגדוד התעכב בדרכו עד שהרב היה מוכן.

התמונות והסיפורים מתוך הספר 'השבע לא-ל' ששלח לנו נכדו הרב שלו שבתאי, תודתנו נתונה לו.

האדמו"ר הרב ירחמיאל רבינוביץ זצ"ל מפשיסחא - נולד בשנת ה'תקמ"ד (1784) כבן בכור לאביו למשפחת רבנים מפוארת אשר יחוסם מגיע עד לגה"ק ר' יצחק הלוי זיע"א (אחיו של הגה"ק ר' דוד הלוי מח"ס 'טורי זהב' אב"ד לבוב). כבר מגיל קטן שאב תורה ויראת שמיים מאביו הגדול. צדיקי הדור כינוהו בשם 'היהודי' מכיוון שבכל יום עבד את הבורא יתברך בעלייה ורוממות מול עבודת יום האתמול. עם פטירת אביו בחוהמ"ס י"ט תשרי ה'תקע"ד (1813) התבקש למלא את מקום אביו על ידי חלק מחסידי ותלמידי אביו. הם רצו לתת לו פדיונות ולקבל אותו כרבי, אולם הוא לא רצה לקבל עליו את עטרת ההנהגה. במשך ארבע-עשרה שנים היה נחבא אל הכלים. אפילו הקרובים אליו לא ידעו מחסידותו ופרישותו. הוא התעסק באומנותו כשען.

רק לאחר מכן בשנת ה'תקפ"ח (1827) קיבל על עצמו לשמש באדמו"רות. רבינו התגלה והתפרסם. היה פועל ישועות ונפלאות בקרב הארץ. צדיקים רבים נהרו אליו מקרוב ומרחוק לשתות בצמא את דבריו הקדושים. גם פשוטי העם נסעו אליו. תפילתו הייתה במסירות נפש ובהתלהבות עצומה. היה לו מלבוש מיוחד לשעת התפילה. תלמידו האדמו"ר ר' חיים מאיר יחיאל (השרף ממגלניצא) העיד, שכאשר רצה לדעת מה נעשה בשמיים- הוא היה בא לרבינו. נפטר ב-ח' באייר ה'תקצ"ט (1836). חי כ-52 שנים. ציונו בפשיסחא באוהל אביו. שני בניו, ר' נתן דוד משידלובצה ורבי יעקב יצחק אלחנן מפשיסחא שימשו כאדמו"רים. צאצאי בניו כיהנו ברבנות ובאדמו"רות בפולין עד לשואה שבה נספו רבים מהם. נכדו, האדמו"ר ר' יצחק יעקב רבינוביץ, יסד את חסידות ביאלה.

סבא (מצד אביו): האדמו"ר ר' אשר (שימש כאב"ד ור"מ בפשדבז). **אביו:** האדמו"ר ר' יעקב יצחק (היהודי הקדוש). **אמו:** מרת בריינדיל (בת ר' יעקב קאפיל מאפט). **אשתו:** מרת גולדה (בת ר' דוד דב אב"ד שדה לבן). **מרביתיו:** אביו, האדמו"ר ר' יעקב יצחק (היה גם לרבו המובהק), ר' יעקב יצחק הורביץ (החזזה מלובלין), ר' דוד בידרמן מלעלוב, ר' ישראל הופשטיין (המגיד מקוזניץ). **מתלמידיו:** ר' חיים מאיר יחיאל ממגלניצא (השרף), ר' שמואל שמריה מאוסטרובצה (מח"ס זכרון שמואל), ר' יעקב אהרון יאנאווסקי מאלכסנדר (מח"ס בית יעקב), ר' משה מקוזניץ (מח"ס בעל דברי תורה וספר החיים). **ילדיו:** האדמו"ר ר' נתן דוד משידלובצה, האדמו"ר ר' יעקב יצחק אלחנן מפשיסחא, מרת ברכה (נישאה לר' רבי צבי רפפורט מדובנא), מרת חיה (נישאה לר' אלימלך מגראדז'יסק מח"ס דברי אלימלך ואמרי אלימלך). **מספרינו:** **יתורת הרבי ר' ירחמיאל-** מדברי תורתו (נערך על ידי ר' אברהם רוטנברג) **יתפארת היהודי-** דברי תורתו על אביו **יתפארת בנים-** בסוף הקונטרס מופיע מדברי תורתו **סיפורי חסידים-** לרב שלמה יוסף זיין, מופיע גם מדברי רבינו.

חסיד אחד מחסידי רבינו היה עשיר גדול ואיש נכבד. הוא היה רגיל לבוא לרבינו לפשיסחא מספר פעמים בשנה בעגלה מלאה כל טוב. גם לגבאים היה דואג ונותן להם. לפתע נהפך עליו הגלגל ר"ל והתחיל לרדת מטה מטה. לא עבר זמן, עד שנאלץ הוא בעצמו ללכת לפתחי נדיבים והיה כאחד מארחי פרחי. אשתו צעקה עליו: "כמה מעות נתת לרבי שעולה לסכום רב. לכן בוודאי כשתודיע לו מה מצבך הוא יתן לך מעות ואפשר שיגביה את מזלך. כעת בפרט שאתה הולך מעיר לעיר ומבקש צדקה, תלך דרך לפשיסחא ותשפוך לפניו ליבר. הוא יהיה לך לעזר וה' יתברך יאמר לצרותנו די".

העשיר לשעבר שמע לכל אשתו. בבואו לחצר רבינו מראהו היה כאחד מארחי פרחי. הגבאי הממונה על הנדבות ניגש אליו נתן לו נדבה אולם הוא לא רצה לקבל. הוא ביקש לדבר עם הרבי. הגבאי הכניס אותו לחדר. רבינו היה תפוס ברעיונותיו ולא הביט בפניו. לבסוף הרבי, כאשר הבחין בו אמר לו: "שלום עליכם" בשפה רפה. האיש היתה לו חלישות הדעת מכך ולא השיב. הרבי שאל: "מה בקשתך?" - "נדבה". רבינו נתן לו שישה מטבעות ופטרו לשלום. כאשר רצה לצאת, רבינו קרא לו בחזרה ולקח מאיתו מטבע אחד והשאיר לו חמישה. הוא במר נפשו הלך החוצה וישב על הארץ ונתן את קולו בבכי גדול ואמר: "מה אוכל לעשות, שגם אצל הרבי איני נמצא", והלך לביתו ברגל.

בדרך פגש בשישה נערים ערלים עומדים ליד המדורה להתחמם ובידם אוחזים ארנק שמצאו בדרך ובתוכם שטרות כסף רבים. הם חשבו כי מדובר בפנקס. כאשר הגיע לידם וראה את הארנק הוא הציע לתת להם מטבעות תמורתו. הם הסכימו ואמרו שאם יתן להם שישה מטבעות, הם יסכימו לתת לו את הארנק. בידיו היו רק חמישה מטבעות. הוא הציע לתת להם חמישה מטבעות אבל הם לא הסכימו. **הוא לא הבין מדוע רבינו לקח מידו מטבע אחת.** עלה בדעתו רעיון. הוא אמר: "אתן לכם חמישה מטבעות וגם את הארנק ואקח רק את הניירות שבפנים. חמישה מכם ייטלו כל אחד מטבע, והשישי יטול את הארנק". הם הסכימו שכן לא החשיבו את השטרות והחסיד הלך לדרכו. לאחר מכן היתה מחלוקת בין הנערים והם לא הצליחו להחליט מי יטול את הארנק. הגדול שביניהם לקח את הארנק וזרק אותו לאש ואמר, שאף אחד מהם לא יקבל את הארנק.

דקות ספורות אחדות לאחר מכן פריץ הגיע לשם בבהלה ושאל אותם: "אולי מצאתם ארנק בדרך?" הם השיבו לו: "מצאנו והשלכנו אותו לאש". האדון ראה שהארנק שלו נמצא באש הצליף בהם ונסע בפחי נפש והחסיד התעשר מאוד. החסיד הבין למפרע מדוע הרב לקח בחזרה מטבע אחד, כי ראה הכל באספקלריא המאירה. אחרי ששבה אליו רוחו הוא הבין כי **לרבינו יש רוח הקודש.** הוא הלך בחזרה לפשיסחא. ברגע שעמד במפתן דלת הצדיק בא לקראתו ואמר לו בסבר פנים יפות: "שלום עליכם, ספר לי מה קרה אתכם?". החסיד סיפר את כל מה שאירע איתו. באמצע הדיבורים. החסיד שאל את הרבי: "מפני מה כשבאתי בפעם הראשונה הרבי לא הכיר אותי?". הרבי הסביר לו, שאם היה מקבלו כעני, הוא היה נשאר עני לעולם ועכשיו חזר למזלו. **החסיד חזר לביתו והאריך ימים באושר ובעושר.**

הרה"ק רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל מסאפרין שבקאמארנא זצ"ל- נולד בסאמבור (עיר המחוז של הכפר סאפרין) ב-כ"ה שבט ה'תקס"ו (1806) לאחר שנים רבות של צפיה להוריו ולאחר שאביו הגיע לשנות העמידה. בהיותו כבן שתיים-עשרה שנים התייתם מאביו. התחיל ללמוד ביחידות את ספר הזוהר הקדוש וכתבי האריז"ל מגיל שש והיה בקי בהם עוד בטרם נכנס לעול תורה ומצוות. גאון בנגלה ובנסתר. בהגיעו ל'חוצה מלובלין' הציע הצדיק את בת זוגתו לחמיו באומרו שהחתן יאיר את העולם. כשקרא החוצה מלובלין את התנאים, אמר מספר פעמים 'עלי הכהן' ולא הובנו דבריו רק לאחר פטירת הצדיק ביום פטירת עלי הכהן. לאחר נישואיו למד מספר שנים בהתבודדות בפינטשוב. גאון אדיר בנגלה ובנסתר. עזר רבות לעניים, עודד נשברי לב. בשנת ה'תקצ"ב עבר לעיר קאמרנא ושם הקים ישיבה והרביץ שם תורה לאלפים. בעל רוח-הקודש. אלפים שיחרו לפתחו ונושעו.

העיד על עצמו (במגילת סתרים) שבהיותו כבר כבן שנתיים עד חמש השיג מראות נפלאות ואף את רוח-הקודש. דודו בירך ממנו שישתלק ממנו רוח-הקודש עד גיל שלושים כיוון שמדרגות אלו מזיקים לו בגיל זה לעבודת הבורא. בהיותו כבן שלושים סירב לדודו להחזרת המדרגות. נפטר ב-י' אייר ה'תרל"ד (1874) לאחר חצות לילה. ביום פטירתו נשאל ע"י נכדו מדוע הוא רועד בכל גופו. וענה כי בקרוב יצטרך לתת דין וחשבון לפני הקב"ה. **בהלווייתו ירד שלג כבד על אף שמדובר באמצע הקיץ.** ציונו בקאמארנא ואוהל נבנה על ציונו. חי כ-68 שנים. בנו, ר' אליעזר צבי המשיך דרכו.

אביו: הרה"ק רבי אלכסנדר סנדר (בעל ה'מעשה שלום' ר' יצחק הוא בנו יחידו).
אימו: הרבנית חנה (בת הגה"ק רבי יעקב משה). **אשתו:** הרבנית גיטל (נישא בשנת ה'תקפ"ב עם בתו של הרה"ק ר' אברהם מרדכי הורביץ מפיינטשוב). **מרביתיו:** דודו, רבי צבי הירש מזידיטשוב. אביו, ר' אלכסנדר. סבו, בעל ה'פרי חיים', ר' משה צבי מסאווראן.
חברותא: ר' שלמה יוסף מסטאשוב. **ילדיו:** ר' אליעזר צבי מקאמרנא, הרבנית הינדא שרה (אשת ר' מנשה יעקב קלינבערג אביהם של אדמור"י בית זאלושץ). **מספריו:** **היכל הברכה-** על התורה **יעשירית האיפה-** פירוש על תורת כהנים **מצוות העומר-** ביאור עפ"י הסוד **פני זקן-** פירוש על סדר שקלים ירושלמי **ינדבת פי-** על מסכת קינים **דרך אמונה-** על י"ג עיקרי אמונה עפ"י הסוד **ינצר חסד-** על מסכת אבות **יאהב ישר-** סגולת ותפילות לזמן מגיפה **ינתיב מצותיך-** אמונה ומוסרי **אוצר החיים-** על תרי"ג מצוות **מעשה ארג-** על ירושלמי סדר זרעים וטהרות **יעצי עדן-** על כל המשניות **יכתם אופיר-** על מגילת אסתר עפ"י הסוד **יזוהר חי-** פירוש על הזוהר הקדוש **מגילת סתרים-** תולדות חייו **מעשה השם שלחן הטהור-** על שו"ע אורח חיים.

בעת שנקרא בנו של רבינו, הגאון הקדוש 'שר בית הזוהר', ר' אליעזר צבי מקאמרנא זיע"א בעל ה'דמשק אליעזר', להתייצב לצבא, והיה צריך להתייצב ברידיק הסמוכה לקאמרנא, ונכנס להתברך אצל אביו- רבינו. ברכו אביו הקדוש שלא יאונה לו כל רע ולא ייקחו אותו לצבא, ונכנס אחריו עוד בחור אחד מחסידי קאמרנא שנקרא להתייצב גם כן עימו באותו העיר ובאותו הזמן, והתחנן לפני רבינו, שיבטיח לו גם כן שינצל מציפורני הרשעים, ועל כך אמר לו רבינו הקדוש: "בעזרת השם יחד עם בני תשתחרר מעבודת הצבא". כשהתייצבו שניהם לפני הרופאים הוכרו כבריאים וכשירים לשרת בצבא, והיה שם נציג הצבא מקאמרנא, וראה, שברצונם לקחת את בן הרב לצבא, השליך עצמו על הארץ וצעק, שירחמו עליו שישחררו את בן רבינו מהצבא, שמפחד שרבינו הקדוש ישרוף אותו בהבל פיו, ובכה וצעק שמוכרחים לפנינו משורת הדין לעשות את הדבר הזה, אנשי הצבא, שראו זאת קרעו את הדף מהספר, שהיה כתוב בו שכן רבינו כשיר לצבא, ובאותו הדף מהצד השני היה כתוב, הבחור השני שבא עימו מקאמרנא, ויצאו שניהם לחופשי, כהבטחת רבינו.

יפר הרה"ק ר' ישראל דוד ניוואנער: זקן זקני היה עשיר. פעם אחת נסע בימות החורף לקאמארנא לרבנו הקדוש, וכיוון שלא באו אז חסידים לשב"ק, היה בית הצדיק ריק מכול, והביא איתו זקן זקני עגלה מלאה כל טוב, עצים ומיני מאכל. כשראה הרה"ק מה שהביא, אמר לו: "החיות אותי, איזה ברכה אתן לך?". אמר לו זקני: "אריכות ימים". אמר לו הרה"ק: "תחיה מאה וחמש שנים". וכן היה, שחי מאה וחמש שנים **בדיוק!** כשהיה בן מאה ושנים שנה חלה בחולי הריאה רח"ל, וביקר אצלו הרופא. כשראה הרופא, שהוא בן מאה ושנים, רמז כמי שאומר, הלא הוא זקן כל-כך, אמר זקני: "לא, לא, יש לי לחיות עוד שלוש שנים".

הרה"ק ר' שלמה יוסף קרא ז"ל, מחסידי קאמארנא, היה מחשובי הנגידים במונקאטש, ומסופר כי פעם קם לו מתחרה גוי, שפתח חנות בגדים מפוארת מול בית מסחרו המפואר, והלה הצליח למשוך את רוב הקונים שלו. לאחר שאשתו הפצירה בו, נסע אל רבנו לפורים, להזכיר את הצרה שהייתה לו. כשישב הצדיק בסעודת פורים, והייתה בדיחא דעתיה. נענה ואמר: "שלמה יוסף, עליך להעמיד כמה מדות גדולות של מי דבש עכשיו, כי כעת הייתה מפלה גדולה לאותו גוי שהתחרה עמך, כי ירה בעצמו ונהרג". ואכן כשחזר לביתו, נודע לו, כי באותה שעה שרבנו א"ל מה שאמר, היה המאורע המופלא הזה, כן יאבדו כל אויבך ה'.

יפר הרה"ק מהרח"י מקאמארנא: כאשר היה רבנו אחר נישואיו, נסע פעם דרך אפאטש הסמוכה לעיר קליינווארדיין בהונגריה, והתאכסן בבית יהודי אחד, שהציע בשבילו מטה נקיה עם סדינים חדשים, מיד בשכבו הרגיש רבנו, כי המצע אינו בחזקת טהרה, לא ידעו אנשי הבית את פשר הדבר, כי לא השתמשו במטה הזאת משכבר הימים, עד שנזכרו שלפני ארבעים שנה שכבה עליה עו"כ. מכיוון שנודע להם, שרבנו הוא בעל רוח הקודש, התחילו מביאים אליו פדיונות ופתקאות, אז התחיל בהונגריה ראשית התגלותו.

האדמו"ר הרב דוד טברסקי זצ"ל מטאלנא - נולד כבן שישי בשנת ה'תקס"ח (1808) בצ'רנוביל. נקרא על שם סבו (מצד אמו) ר' דוד לייקס. עוד בצעירותו סופרו אודות חריפותו ופיקחותו. לאחר פטירת אביו בשנת ה'תקצ"ז (1836), החלו כל שמונת בניו לשמש באדמו"רות. בתחילה קיבל רבינו את הנהגתו של אחיו רבי אהרן טברסקי, אך לאחר כעשר שנים פנו אליו חסידים שיקבל על עצמו אדמו"רות, ואף אמו ציוותה עליו לעשות כן. לאור זאת, החל לכהן כאדמו"ר בוואסילקוב הסמוכה לקייב וחסידים רבים נסעו לחצרו, שם ישב במשך כ-15 שנים. נחשד על ידי השלטונות במרידה וסבל מרדיפות בעקבות מלשינים שקנאו בו. בשנת ה'תרי"ב (1851) עבר לטאלנא שבדרום אוקראינה. ייסד את חסידות טאלנא והיה האדמו"ר הראשון שלה. שם גדלה חצרו ואלפי חסידים נסעו אליו. נהג לנסוע מעיירה לעיירה ולחזק את היהודים. מסופר כי הגיע לאודסה שהייתה עיר של משכילים-הפך אותם למאמינים. **בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. מלומד בניסים.**

בשנת ה'תרל"ח (1878) עבר לגליציה והתגורר בברודי. לאחר כשנה וחצי חזר לאוקראינה. רבינו ביקש מחסידיו לבוא לשבת שלפני הבר-מצווה של נכדו (וממלא מקומו). בשבת זו קראו בתורה את פרשת אחרי מות. רבינו הקפיד תמיד לא לעלות לתורה בשבת זו. בפעם זו ביקש לעלות לתורה ואכן באותו יום התבקש לבית-עולמו. נפטר ב-י' באייר ה'תרמ"ב (1882). ציונו בטאלנא. חי כ-74 שנים. נכדו רבי מנחם נחום, הוכתר לממלא מקומו. גם בעיר זו סבל מהלשנות והאוהל על קברו הוסר בצו השלטונות מפני שהיה מפואר מדי.

אביו: האדמו"ר ר' מרדכי טברסקי (המגיד מצ'רנוביל). **אמו:** מרת פייגא (בת ר' דוד לייקס תלמיד הבעל שם טוב ושימש כרב בעיר באר). **סבא (מצד אביו):** האדמו"ר ר' מנחם נחום מצ'רנוביל (בעל 'מאור עיניים'). **סבתא (מצד אביו):** מרת שרה (נכדת ר' יצחק שפירא, רב בלובלין). **סבא (מצד אמו):** ר' דוד לייקס. **מרבתינו:** ר' יעקב ישראל מצ'רקס (אחיו), ר' אברהם יהושע השיל מאפטא (האובה ישראל). **אשתנו:** מרת ינטע דבורה (בת ר' ישראל אברהם מצ'רני-אוסטראה בן ר' זושא מאניפולי וחתנו וממלא מקומו של ר' זאב וולף מצ'רני-אוסטראה. בגיל 5 התארס ובגיל 13 נישא). **בנו:** ר' מרדכי (נפטר בחיי אביו בשנת ה'תרל"ז [1878]). מספר בנים נולדו לו בעיר וואסילקוב ונפטרו סמוך ללידתם. **מתלמידיו:** ר' מרדכי דב מהורניסטייפול (בן אחיינו). **בנותיו:** מרת חיה (נישאה לר' מנחם נחום טברסקי מטריסק בריסק), מרת שיינדיל (נישאה לר' מנחם נחום טברסקי משפיקוב), מרת ציזע (נישאה לר' חיים מאיר הלפרין מברדיצ'ב ובזיווג שני נישאה לר' מרדכי טברסקי מרחמסטריווקה). **מספריו:** **ימגן דוד** - על התורה **•ברכת דוד יקהלת דוד** - על התורה **•כנסת דוד** - ליקוט דברי תורה וסיפורים אודות הצדיק.

פעם רבינו נסע דרך למקום מסוים, וביקשו ממנו שיקדש את בית החיים וכבר היה מאוחר ורבינו מיהר ולא יכל להתעכב זמן רב. שאל רבינו: "מי היה הנפטר האחרון?". הצביעו לעבר הציון ורבינו ניגש לשם ואמר: "הרי הנפטר האחרון זה יחוס, ומה אכפת לו להיות מיוחד שנה?!". לא הבינו את דברי רבינו אולם באותה שנה לא נפטר שום אדם באותו עיר ורק אז הובנו דבריו. (כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"ט מרחמיסטריווקא זצוק"ל מוצש"ק פר' אמור ה'תשנ"ה "מעין הברכה", ניסן תשס"ג, עמ' ל')

פעם הגיעו לפני רבינו אב ובנו והם היו אנשים פשוטים, וביקש האב ברכה עבור בנו שנקרא לזימון לצבא שישתחרר ולא יגייסו אותו. הביט רבינו בפניו הבחור שהיה גבוה קומה ורחב מידות, **בריא וחזק** ושאל: "האם למדת בחיך?". ענה הבחור: "לא", שאלו שוב רבינו: "אבל מעט תורה, אתה יודע?", ענה הבחור: "לא", ושאלו עוד: "ולתפלל, אתה יודע?", וענה שוב הבחור: "לא", ואמר לו רבינו: "שתהיה לך נשיאת חן אצלם כמו שנשאת חן בעיניי". וכך היה שלמרבה הפלא הרופא הצבאי שבדק אותו פסל אותו מגיוס נתן לו מסמך המשחרר אותו משירותו הצבאי (הרה"ח ר' נחום גולדשמיט ז"ל).

○ יפר הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל: "הכרתי יהודי באנגליה אשר שמו רבי גרשון שוורץ, שהיה זקן מופלג ונפטר בגיל מאה ואחת עשרה שנה! וכששאלוהו: "במה הארכת ימים?". סיפר להם שזכה לאריכות ימים מברכתו של כ"ק האדמו"ר רבי דוד טברסקי מטאלנא זצ"ל. ומעשה שהיה כך היה: כאשר היה ילד קטן בגיל שש שנים, התעוררה בבית הכנסת אשר בו התפלל, **שאלה בכשרות ספר התורה.**

קרא לו רבינו לבא ולראות את אותה האות... ומתוך שאמר את האות הנכונה הכשירו את ספר התורה להמשיך לקרוא בו. או-אז פנה אליו רבי דוד מטאלנא ואמר לו: "כשם שאתה הסבת לי עונג ונחת רוח שהספר תורה כשר, כך אני צריך לשלם לך כגמולך הטוב. והנני מברך אותך שיהיו לך חיים טובים ובריאיים ואריכות ימים!". **וסיפר האיש שמעולם לא הלך לרופא...** (בית ומנוחה)

○ יפר הרה"ק מהר"י מפשווארסק זצ"ל: הרה"ק רבי דוד מטאלנא זצ"ל נהג לומר דברי צחות, פשוטים כמשמעם. פעם שאלו אחיו הרב המגיד מטריסק על דרכו בזה, ואמר לו רבי דוד: "**איניני אומר דברי צחות, אני אומר רק את האמת!**". שאלו אחיו: "הלא כשהיינו ילדים עברנו פעם ליד מקום מסוים, שעמד שם בית באמצע הבניה, הכתלים היו עומדים, אבל לא היה לו חלונות ופתחים, ונכנס שם אחד לעשות שם את צרכיו, ואז אמרת לי: '**ראה מאמר העולם-האחד בונה, והשני מתגורר.**' מה היה זה, לא דברי צחות ממה שנהגים העולם?". ענהו הרה"ק רבי דוד: "נו, נו, לך תברר מה נעשה שם היום בבית ההוא". **הלך וברר, ונמצא שאכן לאחרונה קנה האיש הנ"ל שנכנס לעשות את צרכיו, את הבית הנ"ל, והוא מתגורר שם.** (מפיהם ומפי כתבם, ח"א, עמ' מ"ג)

אם ראשונים כמלאכים- הגאון הרב הלל ליכטנשטיין מקולומביה זצ"ל

הרב הלל ליכטנשטיין מקולומביה זצ"ל- נולד ב-י"א כסליו ה'תקע"ה (1814) בעיר ווטס (מחוז פרשבורג צ'סלובקיה). כבר כבר במעלליו יתנכר נער ובנערותו נכנס ללמוד בישיבתו של ה'חתם סופר' שהלילו ואמר כי מלא על כל גדותיו בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים, שכלו צח ומצוחצח ועוד קודמת יראתו לחכמתו כי רבה. נודע כי היה אוכל חתיכת לחם בבוקר ובזה למד 14 שעות. אחר נישואיו ישב בעיר גאלאגטא ולאחר חמש שנים שהקציב חותנו לשבת על שולחנו דחקו בו חבריו לנסות את מזלו במסחר אולם רבינו במקום להסתחר העדיף ללמוד בביה"מ והבינו שאינו יכול לעשות כן. והתקבצו אליו רבים ללמוד תורה ויראה ומוסר. בלילה לא היה לו שמן ולמד לאור הלבנה עד שחלה בעיניו כמעט לידי עיוורון ונסע לדרוש ברופאים בויה והזהירו אותו שלא ילמד עוד ולא יעיין בספר והחליט שמוכן לאבד את מאור עיניו ובלבד שלא יתבטל מלימוד והפלא היה שמאז התחזקו אור עיניו ועד יום פטירתו לא הצטרך אפילו למשקפיים.

בשנת ה'תר"י (1849) שלחו אליו כתב רבנות מק"ק מארגרטין, ואחר כמה שנים שישב שם באו שליחים מקלוגבורג שיבוא לכהן בעירם. אולם לא ארבו לו הימים שם, כי העלילו עליו עלילות אצל המלכות, והוצרך לברוח משם ונסע לעיר גראסווארדיין ללא כל, חיש מהר התאספו נכבדי העיר ועשו כל השתדלות לסעודו ותמכו ולאחר מכן שוב חזר לכהן כאב"ד במארגרטין. והנה נודע לו כי הגאון ר' אהרן צבי שוסבורג (בעל שו"ת מהריא"ץ) ירד מנכסיו והצטער מאוד, וביקש שישמש בעיר סיקס כאב"ד. אולם אנשי העיר ביקשו שרבינו יכהן שם והוא בהסכמת אנשי עירו החליף ונתן לר' אהרן צבי לשמש כאב"ד במארגרטין. לאחר מכן התקבל לכהן בעיר הגדולה קולומביה. גאון בנגלה ובנסתר. תפילתו הייתה מופלאה. סיפר חתנו בעל 'לב העברי' שפעם היה רבינו חולה במשך שמונה ימים מתפילה אחת אשר בה כמעט יצאה נפשו בדברו. בשנת ה'תרנ"א ליל י' אייר אור ליום ב' אמר לסובבים שעוד שש שעות יתבקש לעולם שכולו טוב. ואכן בשעה השישית י' אייר ה'תרנ"א (1891) נפטר. חי כ-77 שנים. ציונו בקולומביה.

אביו: ר' ברוך בנדיט (אב"ד ווטס). **אמו:** מרת ליבא (מצאצאי ר' מרדכי יפה מח"ס 'הלבושים').
אשתו: מרת רייזל (בת ר' דוד בן ר' קלונימוס מגאלאטא). **חתנו:** ר' עקיבא יוסף.
מרבתי: אביו, ר' ברוך בנדיט. מרן ר' משה סופר (ה'חתם סופר'- רבינו היה תלמידו המובהק). **מספריו:** **עית לעשות**- ספר מוסר • **משכיל אל דל**- דרשות (4 חלקים) • **אבקת רוכל** • **מקרי דרדקי** (ב' חלקים) • **שו"ת בית הלל**.

רבינו נודע כפועל ישועות בסביבתו הקרובה והרחוקה. אומנם היה נזהר מלהשתמש בקבלה מעשית ובקמיעות, אך תפילתו הזכה ותחינותיו לפני קונו עשו פרי. ברכותיו לא שבו ריקם. כשבאו להזכיר לפניו חולה או מקשה לילדת, היה מברר את שם שמו ושם אימו, ושואל על התנהגותו בענייני יהדות ושמירת התורה ומצוות, מבקש ממנו לקבל על עצמו קבלה טובה ולתקן את הדרוש תיקון, אז היה מעתיר בתפילה ומברך. תפילת צדיק עשתה רושם, להיפקד בדבר ישועה ורחמים. הדבר היה ידוע ומפורסם, שלפני בואו של רבינו למארגרטין מתו שם ל"ע הרבה נשים, שהיו מקשות ללדת רח"ל ומאז שקבע את מקומו שם, לא הייתה אישה מקשה ללדת בכל העיר וסביבותיה.

פעם הזכירו בפני רבינו שם חולה שהרופאים נואשו מחייו וקצבו לו שעות ספורות בלבד. רבינו ביקש מבני המשפחה לקבל עליהם קבלות לחיזוק בשמירת התורה והמצוות, לאחר מכן צירף את ברכתו מעומק הלב שיחלים וישוב לאיתנו. הברכה התקיימה והחולה הבריא שלא כדרך הטבע. לאחר זמן הגיעו בני המשפחה להודות לרבינו, שבזכותו התרפא החולה. רבינו אמר בענוותנות: אין זה כוחי, אלא שמי הלל הוא הגורם, שהוא ראשי תיבות: "הרפא לשבו"י לב" (תהילים קמ"ג).

פעם אחת הזדמן רבינו בימי חג הסוכות לאחת העיירות. הרב חיפש סוכה כשרה להיכנס לתוכה. בתוך כך שמע קולות מריבה. רבינו פנה לשם וראה נער צעיר מגונן על סוכה שבנה כשחבריו מנסים להפיל אותה. כשנוכח רבינו שהסוכה כשרה ביקש מהנער רשות להיכנס ולשבת שם כדי לקיים מצוות סוכה כדת, והנער הסכים. שאל רבינו את הנער: "במה אברכך?" - "באריכות ימים". הבטיח לו רבינו, שיחיה 120 שנה, וזרעו לא ימותו בחייו. ברכת רבינו התקיימה במלואה. כשהגיע לגיל 120 שנה מיום ליום, הסתלק לעולמו. שעה קלה לאחר מכן נפטר בנו, שגם הוא היה זקן מופלג ושבע ימים.

גם בעמוד החסד נודע למשגב, ובזה הלך בעקבות אביו הגדול הגאון הקדוש רבי ברוך בנדיט זצוק"ל, שכל ימיו נתן צדקה בסכומים אדירים. רבינו כיתת את רגליו וחיזר על פתחי נדיבים להציל תלמידי חכמים מהתמוטטות. החזיק משפחות רבות על חשבון. השיא בני עניים תלמידי חכמים, יתומים ויתומות. גם אחרי נישואיהם המשיך להחזיק כשכל מחסורם עליו. במשך השנים, עברו תחת ידיו סכומי עתק. מכל רחבי המדינה שלחו אליו כספי צדקה ופדיונות. עם כל זה, לעצמו ולבני ביתו לא נהנה מהכספים אפילו שווה פרוטה. כמה פעמים אירע, שכאשר בביתו שרר דוחק גדול, ביקשה זוגתו שילווה מהצדקה לפחות עבור מלח, ולא הסכים. כל ימיו חי בדוחק. נהג לבקר את כל החולים בעירו, כשאנו חס על זמנו וטרחתו. בביקורו הפיח רוח חיים בחולים ובמשפחותיהם, ששמחו על הכבוד הגדול שזכו לו. בביקוריו היה מדבר על ליבם ומעודדם ומרעיף עליהם מילות חיזוק והתעוררות ומברך אותם בברכת החיים.

הגאון הרב יוסף תאומים זצ"ל הידוע כפרי מגדים - נולד בשנת ה'תפ"ז (1727) בכפר שטריץ שליד לבוב בפולין. עם לידתו עברו הוריו ללבוב. בילדותו לא היה מחונן בכישרונות. בשנת ה'תק"ד (1744) עבר להתגורר בקומארנו, שם נישא ולאחר מכן במשך עשר שנים שימש כמלמד (וניצל את שעותיו הפנויות לכתיבת ספריו). בשנת ה'תקכ"ז (1767) עבר לברלין לבת-המדרש של ר' דניאל יפה וביקש לשבת שם כדי לחבר את ספריו (מאחר ושמו יצא לתהילה, רבים פנו אליו לדון תורה והפריעו לו מלימודו וכפי תיאורו שאין לו פנאי אף לבלוע רוקו, ולכן עשה עצמו כלא מבין את טענותיהם והניחיהם).

בשנת ה'תק"ל (1770) נפטר אביו והוא התבקש למלא את מקום אביו בלבוב אולם הוא סירב בנימוק שהוא עסוק בכתיבת ספריו ובשנת ה'תקל"ד (1774) נענה לבקשתם והתמנה לדיין, מגיד מישרים ומורה צדק בלבוב. בשנת תקמ"א (1781) התמנה לרב ואב בית דין בפרנקפורט על האודר, בה כיהן אחת עשרה שנה. גם לאחר שהתפרסם כאחד מגדולי הדור, נהג לבקש שלא יפסיקוהו בדרשתו בשאלות וקושיות, כדי שלא יתבלבל. שקדן ומתמיד גדול, וכמעט לא פסק פומיה מגרסה. ענוותן מופלא. גם כשהיה ראש ישיבה ורב עיר נהג לחתום 'יוסף מלמד' (על ששימש בעברו כמלמד תינוקות) בלבד. חריף, בקי ודייקן שאין כמותו. נפטר ב-י' באייר ה'תקנ"ב (1792). חי כ-65 שנים. ציונו בפרנקפורט על האודר.

אביו: ר' מאיר (שימש כדיין, מגיד מישרים ומורה צדק בלבוב). **מרבותיו:** אביו, ר' מאיר. **מתלמידיו:** הגאון ר' שמחה ויטלש (אב"ד בורקא). **מספריו:** **פרי מגדים** - על ש"ע או"ח ויו"ד **יראש יוסף** - חידושים על מסכתות **יפורת יוסף** - חידושים על מסכת יבמות וכתובות **גינת ורדים** - 70 כללים בתלמוד **יבית גמא** **ישושנת העמקים** **ספר נטריקן** **ינועם מגדים** - ביאורים ומנהגים על סדר התפילה **יהגיון לב** **ספר המגיד** - פירושים, הפטרות ודרשות לשבתות ויו"ט **יאם לבינה** - שורשים בלשון הקודש **מתן שכרן של מצוות** - חקירות בעניין שכר ועונש

כאשר רבינו אחרי שבע שנות ישיבה בלבוב התקבל כאב"ד ור"מ בפרנקפורט, לכבוד המאורע הזמין לעצמו קפוטת חדשה, מכיון שהיה יושב על התורה בבית המדרש עד שעה מאוחרת בלילה, וכל רגע היה יקר בעיניו מפז, השאיר הגאון ביד אשתו הרבנית סכום כסף לצורך תשלום שכר העבודה לחיט, ברגע שהלה יביא את הבגד המוכן. בבואו הביתה באישון לילה לאחר שהרבנית כבר עלתה על יצועה לישון, הבחין בקפוטת החדשה שהייתה מונחת על השולחן.

רבינו חשש שמא היא עדיין לא שילמה ויש בזה משום איסור דאורייתא "לא תלין פעולת שכיר" וגם איסור לחיט שהכשילו, אך את הרבנית לא רצה להעיר משנתה כדי לשאול אותה. סגר איפוא את הדלת ויצא בחשכת הלילה לחפש את החיט, כשמצא את בית החיט רעד הלה בכל איבריו מרוב התרגשות כשהוא תמיה: "מה עושה רבינו בבית בשעה מאוחרת זו?" הרגיעו הגאון והסביר לו את החשש שכרם בלבד. **ופניו אורו בשמעו מפי החיט שהרבנית שילמה כבר את שכרו.**

● **יפר האדמו"ר הגאון ר' יוסף גרינוואלד** מפאפא, שכאשר רבינו הדפיס את חיבורו, הוא נסע בעצמו למוכרו ללומדי התורה, אולם לצערו הרב לא היו קונים רבים, והייתה לו חלישות הדעת מזה. יעצו לו חסידים שישע למגיד הק' ר' יחיאל מיכל מזלוטשוב ואכן שמע לעצתם ונסע לצדיק כשהגיע אליו, סיפר כי יגע הרבה על חיבורו ועתה אין קונים אותו, ולקח המגיד הק' הספר והביט בו ואמר שהכתוב הוא תורה לשמה ושהזכירו בשמים שיוורו הלכה למעשה מתוך חיבורו, וכששמעו זאת, רבו הרוכשים והלומדים בספרו. (תולדות ויחי יוסף). וכן הגה"ק ר' שניאור זלמן מלאדי, האדמו"ר הזקן ובעל התניא זי"ע אמר: "מכריזים ברקיע כי הלכה כפרי מגדים".

● **יפר כ"ק מרן האדמו"ר ר' ישכר דב רוקח** (הזקן) מבעלז: כ"ק אבי זי"ע (מרן האדמו"ר ר' יהושע רוקח) הרים פעם על נס את ה'פרי מגדים', והיה הדבר אצלי לחידוש, והוא הרגיש בכך ואמר לי: "מהו הרבנות אצלך, דע כי בעל ה'פרי מגדים' על ידי יגיעתו בתורה (לימוד תורה לשמה וכן בשל העובדה שלא היה מחונן בכישרונות) זכה למה שזכו הבעש"ט הק' ותלמידיו זי"ע", וסיים כ"ק מרן זי"ע ואמר: "אלמלא שמעתי הדברים בעצמי מפה קדשו של כ"ק אבי זי"ע לא הייתי מאמין".

● **יפר הרה"ק מסקווה:** כשהמגיד מצ'רנוביל האדמו"ר ר' מרדכי טברסקי זי"ע הגיע לאיזו עיר, והיו שם אנשים שרצו לבחון אותו. באותה תקופה רבינו כבר התבקש לבית-עולמו. והיו שם חבורה שלמדו ולא הצליחו להבין איזה 'פרי מגדים', והלכו אליו לשאול את הפשט ואמר שישיארו

את הספר אצלו. בבוקר ביאר להם וראו שהסברו כנתינתו מהר סיני ולחנים שברו ראשם, אח"כ מצאו עוד 'פרי מגדים' שהיה קשה, והביאו למגיד הק' והפצירו בו שיאמר להם הפשט, ואמר להם שיש ספרים שהדפיסו שהמחבר רק ציין לעצמו ואח"כ הדפיסו מזה ספר, וקשה לתפוס תמיד מה הייתה כוונתו, אך מכיוון שבאו אליו (להלעיג עליו ולראות אם החסידים יודעים ללמוד). לא הייתה לו ברירה והיה מוכרח להגיע להיכלו של ה'פרי מגדים' ושם ר' יוסף תאומים בעצמו אמר לו מהו הפשט, אבל לא בכל יום מתחשק לו לעשות כן.

הגאון הרב אהרן פפויפר זצ"ל: רב ופוסק. רב קהילת מהרש"א ביוהנסבורג. נולד ב-י"ט בטבת ה'תש"ט (1949). למד בישיבות קול תורה, נתיבות, איתרי, ישיבת הכותל, לייקווד, פונביץ' וחברון לאחר מכן בהיותו כבן 25 שימש כראש-ישיבה בעץ החיים באנגליה. בשנת ה'תש"ס (1980) שימש כראש ישיבה בדרום אפריקה. ייסד את ישיבת מהרש"א בשנת ה'תשמ"ב (1982). הצטיין במידת האמת אנשים כינו אותו "**איש אמת**". הקפיד על קלה כבחמורה ועל שינון ההלכות.

הקפיד לסיים ש"ס אחת לשנה. ריבוי כישרונותיו ויכולותיו האנליטיות הראו שחשב 'כמו מחשב' וכן ניחן בזיכרון פנומנאלי עד שהיו מסכתות שכאשר נשאל היכן נמצא משפט מסוים, היה עונה באיזה דף ובאיזה מספר שורה. לימד את כולם תורה וכל יהודי אצלו היה בן אלוקים ממש. היה מקפיד שלא יעלה לפניו דבר שאינו כדרך ההלכה- הן בכשרות הן בשמירת שבת והיה מקפיד שלא לקבל תרומות ממחללי שבת. ענוותן. שנים רבות נמנע מלבוש מלבושי כבוד למרות שכבר היה בחור בישיבה, היה בקיא בש"ס ושולחן ערוך ומפורסם היה מקושר לגאון הרב יששכר מאיר ראש ישיבת נתיבות ואחיה של אימו כלומר דודו. נפטר בתאונת דרכים ב-י"א אייר ה'תשנ"ג (1993). חי כ-44 שנים.

אביו: ר' יעקב זצ"ל. **אמו:** מרת יהודית. **ילדיו:** הגאון ר' יהודה אריה פפויפר (מו"צ בבד"ץ שעי"י "שארית ישראל", לשעבר רבה של יוהנסבורג - בדרום אפריקה), ר' מנחם, ר' שלמה, ענת, רותי ונעמי. **מספריו:** **יקיצור שולחן ערוך-** הלכות בשר בחלב • ביאור סוגיות במסכתות פסחים, זבחים, ברכות, שבת.

בספר 'ברכי נפשי' הובא סיפור מופלא עד מאוד על הגאון רבי אהרן פפויפר זצ"ל, שכיהן כרבה של יוהנסבורג בדרום אפריקה. ביושבו פעם בבית הדין של הקהילה, נכנסה לשם כלה, והרב פפויפר נחרד לראותה בוכייה וממרת בבכי. לשאלתו מה אירע, השיבה הכלה, שחתנה הביא לה כמה מתנות, "**ועכשיו התור שלי הוא להביא לו שעון זהב, ואין לי את האמצעים הכספיים הדרושים לכך**".

הגרא"א פפויפר לא חשב פעמיים. הוא הסיר את שעון הזהב היקר של חברת 'אומגה' שהיה ענוד על ידו, ואמר לכלה הבוכייה: "**אתן לך את השעון במתנה, כדי שתביאי אותו לחתנך**". ובעוד הכלה נדהמת מטוב-ליבו, ואינה מצליחה לקלוט את הנעשה, מראה לה הרב פפויפר שהשעון נראה ממש כמו שנקנה אתמול.

הרב מוציא מטלית לניקוי כלי זהב, ומצחצח את שעון 'אומגה' כדבעי, ולאחר שהיה מבריק ממש כמו חדש, איתר באחד הארונות קופסה מפוארת והניח את השעון בתוכה. ארז הרב את החבילה בנייר צלופן מבהיק, ומסרה לכלה, שלא מצאה את המלים כדי להודות לו על מעשהו הנאצל.

בצאתו מבית הדין, התלבט הרב פפויפר בשאלה מה ישיב לרעייתו הרבנית שתבקש לדעת היכן שעון הזהב שקיבל ממנה בחתונתם. הוא החליט **מראש שלא נאה ולא יאה לספר לאשתו על המעשה שאירע לו עם הכלה.** אז מה עושים? - נכנס הרב פפויפר לחנות השעונים של חברת 'אומגה' ביוהנסבורג, וביקש לקנות שעון כמו זה שהיה לו.

המוכר נקב במחיר יקר מאוד, בסך 2,000 דולרים, והרב פפויפר כבר היה מוכן להוציא את הכסף מכיסו, ולשלם. הייתה זו, מצידו, עבודת המידות גדולה עד מאוד, להקריב הון-עתק שכזה כדי לעשות חסד עם כלה ענייה. אבל הגרא"א פפויפר עשה זאת, כמובן, בלב שלם ובשמחה מרובה.

לפתע נשמעת הודעה במערכת הכריזה של החנות המפוארת. הרב פפויפר שומע, ואינו מאמין... "הקונה הנכבד המתכונן עתה לשלם 2,000 דולרים על שעון זהב, מתכבד להגיע להנהלת החנות, ולקבלו חינם אין כסף!". הרב פפויפר מגיע אל לשכת המנהל, ואז מתברר לו שרשת חנויות השעונים היוקרתית החליטה להעניק לקונה המיליון שלה את המוצר שביקש לקנות - חינם אין כסף!

רבה של הקהילה ניצל את המעמד וסיפר, בענווה גדולה, על המעשה שהתרחש בבית הדין. לידע, להודיע ולהיוודע, שסיבת 'הקונה המיליון', איננה הסיבה האמיתית לזכייה הגדולה בשעון הזהב... **קידוש השם גדול היה באותה שעה.**

אם יהודיה הגיעה עם תינוקה לדרום אפריקה, לניתוח מורכב שדרש מיומנות רבה. עם הגיעה ליוהנסבורג, נכנסה אל הגאון רבי אהרן פפויפר, רבה הצעיר של קהילת מהרש"א וראש-הישיבה המקומית, שהשתדל לסייע ולהרגיע, התקשר למנתח ולמרדים, כדי לברר על אופני ביצוע הניתוח ועל סיכויי הצלחתו. בתוך הדברים התברר, כי כדאי להמתין עוד כמה חודשים עד שלתינוק ימלאו שנתיים.

בחודש אייר ה'תשנ"ג, במוצש"ק התקבל התינוק לבית החולים. היה זה בדיוק בזמן בו היה האפרטהייד בשיאו והגיע גם אל כתלי בית-החולים. הצוות הרפואי הכריז על שביתה, עובדות הניקיון והאחיות התפרצו בזעם כלפי הרופאים והטיחו בהם תרופות ואבזרים רפואיים. המצב היה בכי רע. הרב פפויפר, שראה את המצב, דאג לכל צרכי הניתוח, שהיה אמור להתבצע ביום ד', כשהוא מדגיש כי באותו לילה הוא יוצא מהעיר בשעה 03:00 לפנות בוקר למשך שלושה ימים, והוא מבקש להתעדכן בשעת חצות של אותו לילה בדבר ההכנות לניתוח.

האם לא רצתה להטרידו ואמרה כי כאשר ישוב ביום ג' תדבר איתו. תשובתו של הרב הדהימה אותה: "**לא! אני רוצה לסדר את העניין לפני הנסיעה, בן אדם יכול למות כל רגע...**", והוא חזר שוב על הדברים, כשהוא מוסיף: "**אף פעם אל תדחי דברים חשובים**", וסיים את דבריו בברכה לאם ולבנה.

למחרת, הוכתה הקהילה היהודית בהלם והזדעזע העולם היהודי כולו: הגאון רבי אהרן פפויפר, שאך מלאו לו 44 שנים, נהרג בתאונת דרכים טראגית, והוא בשיא פריחתו. אותה אישה הייתה האדם האחרון שדיבר עימו. העזרה לניתוח, שאותה סירב לדחות, הייתה פעולתו האחרונה עלי אדמות. והאמירה "**אף פעם אל תדחי דברים חשובים**" נותרה מהדהדת בחלל האוויר - ספק צוואה ספק נבואה, שהתגשמה בנסיבות נוראות. תודתנו נתונה לבנו, ר' שלמה הי"ו שסיפק את המידע אודות אביו זצ"ל

הרב נפתלי צבי הורביץ מראפשיץ זצ"ל- נולד בחג השבועות בשנת ה'תק"כ (1760) בעיר בראד. עוד בטרם מלאו לו י"ג שנים כבר סיים את הש"ס. אחרי הבר-מצווה אמר רבו הגאון ר' משולם שאין לו מה ללמוד עוד ואין לו מה לעשות אצלו. לאחר נישואיו התגורר בדוגלא. בהיותו כבן 21 בהמלצת רבו הרה"ק ר' מנחם מנדל מרימינוב התמנה כאב"ד ראפשיץ ולאחר מכן נסע ללז'נסק אצל ה'נועם אלימלך'. בתחילה סירב לקבלו מחמת ייחוסו אולם רבינו בכה והתחנן ואף נפל ארצה מתעלף ודם החל זב מגרונו ור' אלימלך קיבלו ואף רבינו נעשה לתלמידו המובהק. עוד העיד בעל ה'נועם אלימלך' על רבינו שיש לו גילוי אליהו בכל עת שירצה. הרבה לנסוע אל גדולי מצדיקי הדור.

ענוותן מופלא. הרבה להסתיר את מעשיו. גאון. בעל רוח-הקודש. גם כשישב בסעודה עם אנשים כשהוא מתענה- בגודל חוכמתו העלים הדבר כ"כ עד ששום אדם לא היה מכיר בזה. וכן היה מתנהג בכל ענייניו וכן הסווה את מופתיו. מימיו לא נשמע ממנו דיבור שיהיה נוטה לצער ישראל. כיהן בראפשיץ שנים רבות ולאחר מכן כיהן בלינסק (מקום רבנותו של אביו), סטריז'וב וסאנוק. בשנת ה'תקע"ה (1815) נפטרו גדולי עולם, ביניהם המגיד הק' מקוזניץ, ר' מנחם מנדל מרימינוב ו'החוזת הקדוש' מלובלין. חסידים רבין חיפשו לעצמם צדיק אליו ילכו ואל רבינו נסעו אלפי חסידים שקיבלו עליהם את מרותו. נפטר ב-י"א אייר ה'תקפ"ז (1827). חי כ-67 שנים. ציונו בפולין עיר לאנצ'וט הסמוכה לריישא.

סבא: ר' יצחק הורוביץ מהמבורג (מצד אמו). **אביו:** ר' מנחם מנדל רובין (רבה של לינסק). **אמו:** מרתבילא (בת ר' איציק'ל מהמבורג- מצאצאי השל"ה הקדוש). **אשתו:** מרת רבקה גולדהמר (בת הנגיד ר' הירש מדוקלא). **בניו:** ר' אברהם חיים מלינסק, ר' אליעזר מדז'יקוב ור' יעקב מקולביסוב. **חתנו:** ר' אשר ישעיהו רובין (מח"ס 'אור ישע'). **מרבותיו:** דודו, ר' משולם איגרא (אב"ד טיסמניץ), ר' מרדכי בנט, ר' יעקב לורברבוים מליסא (מח"ס 'חוות דעת'), ר' אלימלך מלז'נסק (ה'נועם אלימלך'), ר' מנחם מנדל מרימנוב, ר' יעקב יצחק הלוי הורביץ (ה'חוזת מלובלין'), ר' ישראל הופשטיין (המגיד מקוז'ניץ). **מתלמידיו:** ר' יצחק אייזיק (ה'חלק יצחק' הי"ד, שימש כאדמו"ר מספינקא), ר' אלימלך מרודניק, ר' חיים הלברשטאם מצאנז (מח"ס 'דברי חיים'), ר' מאיר מאפטא, ר' צבי הירש מרימנוב, ר' צבי אלימלך שפירא מדינוב (ה'בני יששכר'), ר' יעקב צבי יולס מדינוב (מח"ס 'קהילת יעקב'), ר' חנוך הניך מיייער (מייסד חסידות אלעסק), ר' ישראל דוב בער גילרנטר (רבה של סטאפטשעט, סטריז'וב ויאשינצה), חתנו, ר' אשר ישעיהו רובין. **מספריו:** **יאילה שלוחה יזרע קודש-** על התורה ועל המועדים **יאמרי שפר יעשר צחצחות-** דברי חסידות יאהל נפתלי.

פעם יצא רבינו אל החצר בחורף, ובשל הקור הגדול הביאו עצי הסקה וביקעו כדי להשימם בתנור. אולם בחצר היו פזורים השבבים והקיסמים, שנשרו מן הביקוע ולא אספספו אנשי הבית. להפתעת הכל פנה הרב באומרו אליהם: "הנה אני רואה, לאן הולך כל הכסף שמגיע לכאן, העצים עולים כסף רב, ולא טורחים להכניס את הקיסמים הביתה!", ולא הבינו את פשר הכעס על 'פכים קטנים'.

למחרת היום ירד שלג ובנו של רבנו (הרה"ק מדז'יקוב) יצא לחצר ומצא שם את נעליו של אביו והבין מכך שערך שם רבינו גלגולי שלג, נטל הרה"ק מדז'יקוב את הנעליים ושאל את אביו: "אבא, מה זה עושה בחוץ?". אמר לו רבינו: "מה הרעש, אם תופסים את האבא הזקן צריכים כל כך לשמוח?" ואז הבינו שדברי רבינו על הקיסמים הייתה כיוון שהם הפריעוהו לערוך גלגולי שלג, ולא בשל העובדה, כי השאירם בחוץ והיות ועשה את מעשיו בצנעה, לא חפץ לגלות להם סיבת הדבר.

פעם היה חולה, ובתוך ימי חוליו לא דיבר שום דיבור, ועל מה שהיה נצרך בנחיצות השיב ברמז בידיו, ובניו ואנשי שלומו נתייראו מאוד וחשבו, שניטל ממנו ח"ו כח הדיבור, אמנם הרופאים המבינים העידו, כי לפי השערותם אין המחלה כבדה כל כך, עד שלא יוכל לדבר, על כן לא ידעו מהי הסיבה לכך.

נכנס אליו בנו ר' אברהם חיים זצ"ל ואמר לו: "אבי, לפי ראות עיניי יכול אתה לדבר, אלא שאינך רוצה לדבר. מכל מקום אמור נא לי עתה לפחות, מהי סיבת הדבר". פתח אביו את פיו הקדוש ואמר: "בני, מיום עמדי על דעתי לא דיברתי דבר וחצי דבר בלי ייחוד, אולם עכשיו נחלש מוחי מחמת זקנה, ואין בי כוח לנהוג כך, אמרתי איפוא בלבי, אבלום פי מלדבר כל עיקר".

בעניינה ראפשיץ התגוררה משפחה ולה ילד משותק ל"ע. הם לקחו את הילד לטובי הרופאים- אולם ללא הועיל וכך עם הזמן השלימו עם אסונם. יום אחד יעצו לבני המשפחה: "הרי דרכו של הצדיק רבי נפתלי צבי הורביץ לעבור לבית מדרשו דרך גשר צר הנוטה על פני הנהר. הגשר כה צר, עד כי רק אדם אחד יכול לעבור בו. הניחו את הילד המשותק על הגשר ויפריע לרב בדרכו, ואולי התשועה תצמח מכך...".

שמעו הוריו לעצה ושמנו את בנם על הגשר. עלה הרבי על הגשר בדרכו לבית-המדרש כשהוא שקוע בשרעפיו ובלימודו, והילד, כצפוי, חסם את דרכו. חשב הרבי לתומו, שהילד השתטח שם להנאתו על כן דחקו והורה לו: "קום!" ויהי אך יצא הדיבור מפי הצדיק, מיד קם... הילד ופינה את המעבר! ותהום כל העיר על מעשה הרפואה, ויהי לפלא (באהלי צדיקים)

האדמו"ר הצדיק דמעיקרא רבי יהודה צבי ברנדווין זצ"ל - נולד בשנת ה'תק"ם (1780) בזוואלוב בברכת הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג. ייחוסו של רבינו שהיו אצלו שישה עשר דורות דור אחר דור בעלי רוח הקודש ושלושה עשר דורות, דור אחר דור, עד אצלו היו נטרי הברית. משאת חיו הייתה לעבוד את בוראו בהצנע לכת, והסתיר את גדולתו מעיני כל. כאשר אנשי סטרעטין ביקשו ממנו לשמש כמורה הוראה, הוא סירב והסכים לקבל את תפקיד השו"ת (השחיטה הייתה לצורך תיקון נשמות ומפורסם היה שהעופות היו רצים אחריו, ופעם ברח עוף מעיר ראהטין ועד סטרעטין ונעצר לידו, כדי לקבל את תיקונו. הבהמות היו רובצות ופושטות את צווארן בעת השחיטה).

לאחר מכן החל לשמש כרב, לאחר שה'חוזזה מלובלין' פסק עליו לעזוב את מלאכת השו"ב כדי לעזור ולתקן את נשמות בני ישראל. ערך גלות כדי להרגיש את ענין השכינה הנמצא בגלות בבחינת 'עמו אנוכי בצרה' כביכול. בשנת ה'תקפ"ז (1826) כארבעה חודשים לאחר פטירת ר' שלמה, בנו של ר' אורי מסטרליסק (ההנהגה עברה לידינו והוא התיישב בעיירה סטרעטין שבגליציה. עבודת ה' שלו הצטיינה בהתלהבות אדירה. הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין אמר על רבינו, **שיכול לעשות מעשי בעל שם!** **בעל רוח-הקודש**. היה בקי ברפואה. תיקן נשמות רבות. רבים פנו אליו ונושעו. קהל חסידיו שהשכימו לפתחו מנה אלפים רבים ביחוד בערי גליציה המזרחית ועירותיה. העלה ארוכה לאנשים הנמצאים על ערש דוי והם הבריאו. במשך שמונה עשרה שנה הנהיג. נפטר ב-י"א אייר ה'תר"ד (1844). חי כ-64 שנים. ציונו בסטרעטין. בנו, ר' אברהם מילא את מקומו.

אביו: ר' שמואל זנוויל (אבד"ק זוואלוב. למד אצל ר' דב בער- המגיד ממזריץ' ור' אורי קלוגהויפט מסטרליסק). **אשתו:** בת ר' אלעזר מראזלע (נצר למשפחת כהנא שיחוסם למעלה בקודש עד עלי הכהן). **מרבתינו:** ר' אורי קלוגהויפט מסטרליסק (רבו המובהק), ר' אהרון לייב מפרימישלאן. **ילדיו:** ר' אברהם (ממלא מקומו בסטרטין), ר' שמואל זיינוויל,

ר' אליעזר מאזיפולי ור' חיים (נפטר בצעירותו). מרת רייזיל (נישאה לר' חיים קרייטנר). **מספריו:** **ישארית יהודה ידגל מחנה יהודה**- הספרים יצאו לאור ע"י נכדו ר' אליעזר ברנדווין בלמברג לפני מלחמת העולם הראשונה **קונטרס רפואות וסגולות**- הודפס ע"י צאצאיו.

בעיר קאליש הייתה לו אכסניה, שבכל פעם ופעם כשבא לשם היה מתאכסן שם. פעם אחת כאשר בא לשם ורצה ללכת לבית, והיו אנשים אומרים לו שלא ילך, כיוון שבתו של בעל האכסניה גוססת, על כן ילך למקום אחר. השיב הרה"ק, שאינו רוצה לשנות אושפיזא שלו והלך לבית לאותו חדר שהיה מתאחסן והיה זה בליל ו' ותיכף הלכו בעל האכסניה ואשתו לרבינו ובכו במר נפשם וביקשו שיתפלל עבור בתם, שתהיה לה רפואה שלימה, והבטיח להם שהשי"ת בוודאי ישלח לה רפואה שלימה.

כאשר הגיע ליל שבת קודש, בעת שהלך לקידוש נעשה רעש גדול בקול בכיות ושאל: "מה קול הרעש הזה?" אמרו לו, שבת הבעל הבית גוססת והיא ממש בעת יציאת נשמה הלך הרה"ק ועשה קידוש ואמר למשמש שלו שילך לחולנית וישפוך לתוך פיה את יין הקידוש. כאשר נכנס המשמש גילה, כי פיה סגור לגמרי, והיה מוכרח לפתוח את פיה ע"י כף ושפך לתוך פיה את יין הקידוש ותיכף פתחה את עיניה ואת פיה והרה"ק נתן לה סגולה מסוימת, ותוך שלושה ימים הייתה כבריה חדשה, והיו רואים בחוש את תחיית המתים.

באחת הפעמים הגיע אל רבינו איש עשיר אשר חלה ועל אף שפנה לרופאים מן השורה הראשונה, הללו אמרו נואש למצבו ולא יכלו לעזור לו. רבינו שמע את דברי החולה והבטיח לו שבדרך בעז"ה תימצא לו רפואתו. כאשר נסע לביתו בדרך, תפס ציפור אחת ואכל אותה ולאחר מכן הרגיש כבריה חדשה. לאחר מכן הגיע לבדיקה רפואית אצל הדוקטור הגדול הרופא רפאפורט וסיפר לו כל מה שעבר עימו. אז הרופא הראה לו בספר הרפואות שלו את הציפור ושאל אותו: "האם צדת את הציפור הזו?", ולאחר שהשיב העשיר בחיוב, אמר הרופא כי ציפור זו אינה שכיחה במדינות הללו, אך במרחקים. אך הצדיק פעל בתפילתו שבה הציפור לכאן.

פעם כאשר נסעו חסידי סטרליסק לעשות את השבת במחיצת רבם, ר' אורי, טעו בדרכם ולא יכלו להגיע למחוז חפצם בעוד מועד ולכן החליטו לנסוע לסטרעטין - מקום מושב תלמיד רבם החביב, בליל שב"ק השמייע רבינו בפניהם את דברי תורתו. בצאת השבת המשיכו בדרכם לסטרליסק. עוד לפני שהגיעו לחצר הרבי, התעניינו לדעת מהם הדברים שאמר הרבי לפני הקהל, אך מה מאד נדהמו לשמוע, כי אלו הדברים שנאמרו בסטרעטין. הלכו בני החבורה לספר לרבם את הפלא, והוא לא ראה בכך שום צד חידוש ואמר **"בעת שקיבלתי במתיבתא דרקינא את זאת התורה, עמד לצדי תלמידי ר' יהודה צבי"**. והיה זה אות בקרב החסידים שהוא, ר' יהודה צבי, נמנה כמנהיג לדור. בהזדמנות אחרת שמעו, שאמר עליו הרבי: "ר' יהודה צבי שלי גונב ממני את לובן עיני".

מצב בריאותו של רבינו הכביד עליו, יסורים נוראים תכפוהו, כמשלוש שנים לפני עלותו למרום סבל ממיחושים בכל גופו עד שהרופאים השתוממו כיצד יכול בשר ודם לסבול סבל רב כל כך, אחד ממקורביו אכן שאלו לפשר הדבר, ורבינו השיבו: "דע לך בימי נעורי כשבא לפני חולה, יכולתי להתפלל אל ה' ולמסור נפשי עבורו, לא כן כעת כאשר זקנתי ותש כוחי, אין ביכולתי לערוך תפילה במסירות נפש כאז, מה אני עושה? אני מקבל על עצמי את כל יסוריו, ובכן נעשה אני חולה אנוש".

בשנת ה'תרכ"ה כאשר התבקש לבית עולמו הרה"ק ר' אליעזר מאזיפאלע זצ"ל (בנו של רבינו) וביקשו לקבור את הבן בסמיכות ליד אביו. כאשר כרו את קברו נפל קרש אחד מקבר רבינו, והיו הכל רואים את רבינו שוכב בקבר, והבגדים התכריכים היו לבנים, כמו ששמו אותו ביום קבורתו ופניו נראו, כאילו שכב וישן, וזאת על אף שחלפו למעלה מעשרים שנים! (דגל מחנה יהודה)

התודה והברכה למכון 'בית סטרעטין' - מורשת רבוה"ק מסטרעטין ז"ע ש"י אגודת בוני סטרעטין - אוקראינה על עזרתם הרבה. לתגובות 02-567-70-80

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של הצדיקים או של הקברים
או אם לא שמנו את תמונת הצדיק או הקבר
יש לו תמונה שהוא צילם או שקיבל ממישהו ששהוא צילם ונתן לו את זכויות יוצרים
להשתמש בה ולא הוריד אותה מאתר באינטרנט, אנא שלחו למייל

PnineZadikim@gmail.com

**למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com**

**כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com**

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
רפואת יהודה אריה בן רחל ברכה- רפואת הנפש ורפואת הגוף
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים, נחת יהודי מכל יוצאי חלציו וכן בחינוך הילדים